

SİYAH LALE  
ALEXANDRA DUMAS

Pariltı Yayınları  
Yedi Renk Dizisi Kitabın Adı ve Yazarı  
SİYAH LALE Alexandre Dumas  
Türkçesi  
Cahide Günay  
Yayına Hazırlayan  
Mithat Toptaş  
İç Düzen  
Cahide Günay  
Kapak Tasarımı  
Salih Koca  
Kapak Baskısı  
Emirler Ofset  
İç Baskı  
Kilim Matbaacılık ve Ciltçilik  
Tel: (0212) 612 95 59  
Baskı Tarihi  
İstanbul, Eylül 2002  
ISBN-0975-8602-42-X  
PARILTI YAYINCILIK  
Yerebatan Cad. Salkım Söğüt Sokak No: 6  
Zemin Kat Cağaloğlu - İSTANBUL  
Tel: (0212) 512 83 79&.Fax: (0212) 511 87 23

## HOLLANDA'NIN DÖRT BÖLGESİNDE MÜTLÜ BİR ADAM

1672 yılını gösterdiği zamanlarda Hollanda'nın Dört bölgesinde mutlu bir adam yaşıyordu.

İş hayatına doktor olarak başlayan Cornelius Van Baerle, babasının ölümünden sonra mesleğini bıraktı. Van Baerle'nin babası tüccardı ve parasal bir sıkıntısı yoktu. Babası ölüm döşeğinde oğluna, "Mutlu ol" demişti. "Gün boyu büroda çalışmak mutluluk değildir. Sakın benim gibi tüccarlık yapmaya kalkışma. Sakın bir yaşamın olsun ue her şeyin ötesinde mutlu ol!.."

Babasının ölümünden sonra Van Baerle geniş bahçesi olan bir eve taşındı ve zamanını değerlendirmek amacı ile lâle yetiştirmeye başladı. Yepyeni bir tür yada değişik renklerde lâleler ürettiğinde insanlar ona büyük paralar öneriyorlardı.

Van Baerle'nin evinin yanında Isaac Boxtel adında biri oturuyordu. Çok çalışkan bir adam olan Boxtel, Van Baerle'den nefret ediyordu. Bu nefreti sonsuza dek sürebilirdi. Boxtel, Van Baerle'nin kendi lâlelerinden daha güzel, daha değerli lâleler yetiştirmesini çekemiyordu. Bu nedenle gece gündüz Van Baerle'nin evini gözetliyordu. Onun lâlelerinin güzelliği kıskançlığını daha da arttıyordu. Sonunda iki kediyi kuyruklarından bağlayarak bahçe duvarının dibine bıraktı. Kediler tüm çiçekleri berbat ettiler.

Durumu gören Cornelius Van Baerle, bahçesindeki çiçekleri kedilere karşı korumak için bir gözcü tuttu. Van Baerle, bu işi komşusu İsaac Boxtel'in yaptığını bilmiyordu. O günlerde, üzerinde başka hiçbir renk bulunmayan siyah lâle yetiştirene, yüz altın ödül verileceğini ilân edilmişti.

Van Baerle hiç zaman kaybetmeden işe koyuldu. Önce koyu kırmızı lâleler yetiştirdi.

Bunları kahverengiye yakın koyulukta kırmızı lâleler izledi. Van Baerle bütün bu çalışmalardan sonra ertesi yıl koyu kahverengi lâlelere sahip olmuştu.

Boxtel ise ancak açık kahverengi lâleler yetiştirebilmişti. Kıskançlığından çalışamayacak kadar öfkeliydi. Bir teleskop satın alıp Van Baerle'nin bahçesindeki lâle fidelerini gözlemeye başladı. Gözledikçe nefreti daha da artıyordu.

1672 yılının Ocak ayında kente Cornelius De Witte adında bir adam geldi. Doğruca Van Baerle'nin evine gitti. Bir süre bahçedeki lâleleri inceledikten sonra yakın dostu Van Baerle'ye:

"Seninle önemli bir konuda görüşmek istiyorum," dedi.

"O halde tohum odasına gidelim," dedi Van Baerle.

Bu sırada Boxtel teleskopuyla olup biteni izliyordu.

Van Baere eline bir lâmba alıp De Witte'yi tohum odasına götürdü. Burada lâle fidelerinin ve soğanlarının korunduğu kapalı büyük kutular vardı. Cornelius De Witte hükümetin önde gelen kişilerinden biriydi.

De Witte, Van Baerle'ye heyecanlı bir şekilde bir şeyler anlatıyordu. Sonra cebinden çıkardığı bazı kâğıtları Van Baerle'ye verdi.

Bu arada Boxtel onları devamlı izliyor, ama ne konuştuklarını anlayamıyordu.

Boxtel, De Witte'nin halk tarafından pek sevilen biri olmadığını biliyordu. Belki de bu kâğıtlar, De Witte'nin bilinmesini istemediği bazı bilgileri içeren gizli belgelerdi. Van Baerle kâğıtları alıp, fide kutularından birinin içine koydu. Sonra, De Witte ile birlikte tohum odasından çıktılar.

Boxtel düşüncesinde haklıydı. Kâğıtlar Fransa Krah'na yazılmış mektuplardı. Ama De Witte ne olduklarını arkadaşına açıklamayacak kadar tedbirliydi. Ondan sadece bir kâğıtları dikkatle saklamasını ve hiç kimseye söz etmemesini istemişti.

Van Baerle, kâğıtları kutuya yerleştirdikten sonra onları bir daha aklına bile getirmedi. O dönemde Hague Hollanda'nın başkentiydi. 20 Ağustos 1672 günü caddeler silâhlı insanlarla kaynıyordu. Bunlar hızlı adımlarla hapisane yönünde yürüyorlardı. Bir grup atlı bu insanları hapisane kapısından uzaklaştırmaya çalışıyordu. İçeride Cornelius De Witte ile kardeşi John De Witte vardı.

"De Witte kardeşler kaçmamalı!"

"Öldürün onları!" diye kalabalık bağıırıyordu.

Hapishanenin dışındaki askerlerin başındaki komutan:

"Bir adım daha ilerlerseniz ateş ederiz!" diye haykırdı.

Bunun üzerine kalabalık durdu.

İçerde ise Cornelius De Witte hücreindeki yatağında hasta yatıyordu. John De Witte başucundaydı:

"Sevgili Cornelius," dedi. "Hapishanenin arka kapısına bir araba getirttim. Kaçman için her şey hazır!"

"Kalabalığın bağırtısını duyuyorum."

John:

"Evet çok kalabalıklar. Fransa Kralına yazdığımız mektuplar nedeniyle bağıırıyorlar.

Merede o mektuplar?"

"Onları Van Baerle'ye bıraktım... Biliyorsun Van Baerle, Dort'ta yaşıyor."

"Van Baerle konu hakkında hiçbir şey bilmez. Ama o mektuplar evinde bulunacak olursa, onun da başı derde girer. O mektuplar yakılmalı. Van Baerle'ye onları yakması için haber göndermeliyiz." John'u bu sözleri üzerine Cornelius: "Kiminle haber gönderebiliriz?" diye sordu, "uşağım Craeke haberi götürebilir. O burada!.." Cornelius masanın üzerinde duran İncil'den bir sayfa koparıp dostu Van Baerle'ye kısa bir not yazdı.

"Sevgili Van Baerle,

Sana uerdiğim mektupları lütfen hiç okumadan yak. Yazılanları bilmen emniyetin bakımından sakıncalı. Onları yakmakla De Witte kardeşlerin şerefini ve yaşamlarını kurtarmış olacaksın.

Cornelius De Witte 20 Ağustos 1672."

John, İncil yaprağını Craeke'ye verdi. Bu arada kalabalığın uğultusu daha yükselmiş, sesler gittikçe daha yakından gelmeye başlamıştı.

"De Witte kardeşlere ölüm!"

"Kahrolsunlar!"

"Onları yok edelim..."

"Gel," dedi John kardeşine. "Buradan gitmeliyiz!"

John'un yardımı ile zorlukla yataktan kalkabilen Cornelius De Witte, hücrelerinden çıkıp, merdivenleri indi. Merdivenlerin bitiminde Rosa onları bekliyordu. Rosa gardiyanın kızıydı. On sekiz yaşında güzel mavi gözlü bir kızdı. Heyecanla:

"Sakın ön kapıdan caddeye çıkmayın," dedi. "Askerler gitti... erse, hemen öldürür."

Cornelius:

"Ne yapacağız?"

Rosa:

"Arka kapıdan çıkın. Dar bir yola açılır. Arabanızın sürücüsüne sizi orada beklemesini söyledim. Ayrıca, babamın size yardımcı olmayacağını bildiğim için anahtarı da getirdim."

Cornelius:

"Sevgili Rosa," dedi. "Sana nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum. Odamdaki masanın üzerinde duran İndiden başka sana verecek bir şeyim yok. Onu okuyamayacağını da biliyorum, ülkesini seven bir adamın sana verebileceği tek armağan bu! umarım sana şans getirir"

"Teşekkür ederim, efendim. Okuyamasam da onu hep saklayacağım."

Dışarıdan gelen sesler iyice yaklaşmıştı.

"Çabuk gelin," dedi Rosa.

Rosa kapıyı açınca kendilerini avluda buldular.

"Durmayın, hemen gidin!" diye bağırdı kız. "Halk kapıyı kırmak üzere..."

Araba hemen hareket etti. Hapishanenin arka kapısına geldiklerinde arabacı:

"Kapıyı açın!" diye bağırdı.

Görevli:

"Açamam, anahtarı benden aldılar," dedi.

Bunun üzerine John, arabacıya:

"Başka bir kapıyı denemeliyiz," dedi.

Araba geri döndü. O sırada avluya giren eli sopalı bir sürü adam arabanın peşinden koşmaya başladı.

John, arabacıya:

"Daha hızlı! Daha hızlı sür!" diye bağırdı.

Adamlar yolu kesmişlerdi.

"Dur!" diye bağırdılar.

Hızla yoluna devam eden araba, kendini arabanın önüne atan bir adamın üzerinden geçti.

John tekrar bağırdı:

"Dur! Arabayı terketmeliyiz..."

"Oradalar!" diye haykırdı kalabalık.

O sırada bir adam atlardan birini vurdu. Hayvan yere yıkıldı.

Diğerleri Cournelius'la ile John'u arabadan çekip çıkardılar..

"Kardeşim, kardeşim nerede?" diye bağırdı John De Witte.

Ama çok geçti. Cornelius'un cesedi avlunun ortasında yatıyordu. Kalabalığın arasından biri John'un başına nişan aldı, ama silâh tutukluk yaptı. Bunun üzerine adam silâhın kabzasını John'un başına indirdi ve onu yere yıktı.

Çok geçmeden iki kardeşin cesedi hapishanenin avlusundaki bir ağaçta sallanıyordu...

Adamlar işlerini bitirmişlerdi.

Hague'de Cornelius ve John De Witte kardeşlerin öldürüldükleri sırada Craeke bindiği atı çatıatır-casına Dort'a doğru ilerliyordu. Yıkık dökük bir kulübede atını bıraktıktan sonra kayıkla ırmağı geçip tepeye doğru tırmandı. Karşıda Dört kenti görünmüştü. Su kenarında güzel görünümlü evler vardı. Tepenin bir kenarında uzun ağaçların arasında diğer evlere oranla daha geniş bir ev göze çarpıyordu. Burası Van Baerle'nin eviydi.

Craeke, eve doğru yürüdü.

Van Baerle limonlukta elinde tuttuğu üç çiçek fidesini inceliyor:

"Siyah lâleyi mutlaka yetiştireceğim," diye kendi kendine konuşuyordu. "Kazanacağım para ödülünü de Dort'un yoksullarına dağıtacağım. Bu lâle, Van Baerle'nin Siyah Lâlesi olarak anımsanacak."

Bu sırada kapı çalındı. Hizmetçi gidip kapıyı açtı. Sonra limonluğa koşup:

"Craeke adında biri sizi görmek istiyor, efendim. Size Hauge'den bir mektup getirmiş."

"Craeke! Bu John De Witte'in uşağı. Söyle birkaç dakika beklesin."

Craeke'nin, "Bekleyemem," diyerek limonluğa girmesiyle Van Baerle elindeki fideleri yere düşürdü.

"Neler oluyor?" diye sordu Van Baerle. "Bu telâşın niye?"

"Size getirdiğim mektubu hemen okumalısınız."

"Pekâlâ Craeke. Telaş etme okuyacağım."

Mektubu masaya bırakıp, az önce düşürdüğü fidelerini yerden aldı. O sırada hizmetçi tekrar koşarak geldi.

"Efendim! Efendim! Hemen buradan gitmelisiniz!"

"Şimdi ne var? Gene ne oldu?"

"Sokak askerlerle dolu!"

"Ne istiyorlarmış?"

"Sizi! Hemen gitmelisiniz!" diye haykırdı hizmet-Çi-

Van Baerle ne yaptığını düşünmeksizin Craeke'nin getirdiği mektubu aldı, fideleri içine sarıp ceketinin cebine koydu.

Tam o sırada bir subay ve altı asker limonluğa girdiler.

Subay:

"Siz Cornelius Van Baerle misiniz?"

"Evet, benim."

"Evinizde bulunan resmi mektupları derhal bana verin!"

"Ne mektupları, bir şey anlamıyorum?"

"Cornelius De Witte'nin size ocak ayında bıraktığı mektuplardan söz ediyorum."

"Fakat, onları size veremem. Arkadaşıma söz verdim."

"Şu kutuyu açmanızı emrediyorum. Siz açmazsanız ben açacağım»"

Subay dediğini yaptı. Mektuplar kutudaydı.

"Güzel, mektupların burada olduğunu söylemişlerdi bize... Gerçekten de burada..."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Bilmezmiş gibi davranmayın. Şimdi bizimle geleceksiniz. Sizi tutukluyorum."

"Beni niçin tutukluyorsunuz? Suçum ne?"

"Bunu size yargıç söyler."

"Nereye gidiyoruz?" "Hague'ye!"

\* Van Baerle hizmetkârlarına veda ederek evden çıktı ve kapıda bekleyen arabaya bindi.

Van Baerle'yi sürekli gözleyip ihbar eden, Cornelius De Witte'nin bıraktığı mektupları görüp onların gizli belgeler olduğunu tahmin eden Boxtel'den başkası değildi. Amacı onu tutuklatıp yetiştirmekte olduğu siyah lâle soğanını ele geçirmekti.

Boxtel, Van Baerle tutuklandıktan sonra onun evine gizlice girip limonlukta siyah lâle soğanlarını tüm aramasına karşın bulamadı. Kendi kendine:

"Herhalde Van Baerle giderken lâle soğanlarını yanında götürdü," diye düşündü. Ve onu izlemeye karar verdi.

Kalabalık, Cornelius ve John De Witte'yi hapisanede ararken Rosa ile babası merdivenin altındaki bir odaya gizlenmişlerdi. Adamlar hapisaneyi terk ettikten sonra saklandıkları yerden çıktılar. Vakit gece yarısıydı. O birada kapıya bir araba yanaştı ve Van Baerle arabadan indirilip, içeriye alındı.

Subay, gardiyan Gryphus'a:

"Bu adam De Witte'lerin arkadaşlarından biri," dedi. Gryphus:

"Witte'lerin dostu ha! O halde onu da aynı hücreye koyalım."

Rosa, babasıyla birlikte Van Baerle'ye yol gösterirken, bir yandan da bu kibar görünümlü adamı buraya düşüren nedeni merak ediyor, ona acıyordu. Sonunda hücreye geldiler.

Gryphus kösedeki tahtadan yapılmış sediri göstererek:

"İşte yatağın burası," dedi. Sonra kapıyı kapattı. Rosa'nın tuttuğu lâmbanın ışığı kaybolunca her yer karardı. Van Baerle yattığı yerin penceresinden bir süre yıldızları seyretti. Sonra derin bir uykuya daldı.

Yavaş yavaş belirmeye başlayan grimsi aydınlık güneşin doğmak üzere olduğunu gösteriyordu. Van Baerle yattığı yerden kalkıp demirli pencereye gitti.

Avlunun sonundaki ağaçta iki ceset sallanıyordu, üzerlerine bir kâğıt iliştirilmişti. Kâğıtta iri harflerle şunlar okunuyordu:

"CORNELIÜS VE JOHN DE WITTE HALK DÜŞMANLARI"

Yazıyı okuyan Van Baerle elinde olmadan bağırdı. Onun bağırması üzerine Gryphus hücrenin kapısında belirdi:

"Sabahın bu erken saatinde niçin gürültü ediyorsun? Kes sesini!" diye söylendi.

Van Baerle ağaçta sallanan iki cesedi gösterip:

"Yazdıkları mektuplar onların bu hale gelmelerine neden oldu. O mektupları saklayanın sonu da böyle olabilir," dedi.

Gryphus, yanıt vermeden kapıyı kapatıp gitti.

Van Baerle okluğu yere çöküverdi. Neden sonra toparlanıp kalktığında ceketinin cebinden lâle soğanlarını çıkardı.

Tüm çabaları boşa gitmişti! Burada ne toprak, ne de güneş ışığı vardı. Siyah Lâleyi yetiştirmesi artık olanaksızdı.

Akşam üzeri Gryphus, Van Baerle'nin yemeğini getirdi. Tam kapıyı açtığı sırada ayağı kayıp yere düştü. Kolu kırılmıştı. Van Baerle bu durumu fırsat bilip kaçmayı deneyeceğine ona yardım etmek amacıyla yanına gitti. O sırada Rosa da koşarak geldi. Kız kötü bir şey olduğunu anlamıştı.

Van Baerle, Rosa'ya:

"Babanız kaza ile düşüp kolunu kırdı," dedi. "Ben ona yardım etmeye çalışıyordum."

"Siz doktor musunuz?"

"Evet, bir zamanlar doktordum."

Bu sözleri duyan gardiyan Gryphus:

"Öyleyse kolumu yerine oturtabilirsin," dedi.

"Tabii. İki parça tahta ve biraz kumaş gerekecek. Kemik kırılmış..."

Rosa koşarak istenilenleri getirdi.

Van Baerle kemiği yerine yerleştirip sararken Gryphus acıyla inliyordu. Sonra bayıldı.

Rosa, Van Baerle'ye:

"Bu iyiliğinizi unutmayacağım. Ben de size yardım etmek istiyorum," dedi. "De Witte kardeşler gibi sizi de asabilirler. Babam ayılmadan hemen buradan kaçmalısınız! Benimle gelin!"

Van Baerle:

"Hayır!" dedi. "Kaçtığımı öğrenirlerse başınız derde girer. Böyle bir hata yapamam."

Rosa:

"Yavaş, babam sizinle konuştuğumu duymamalı."

"Neden?"

"Babam böyle konuştuğumu duyarsa bir daha yanınıza gelmeme hiçbir zaman izin vermez."

"Yine benimle konuşmaya gelecek misiniz?"

"Evet."

O sırada gözlerini açan Gryphus:

"Meler konuşuyorsunuz?" diye kızını tersledi.

Rosa:

"Babacığım, bu bey dinlenmeniz gerektiğini söylüyor," diye karşılık verdi.

Gryphus:

"Ben de sana mahkûmlarla konuşmaman gerektiğini söylüyorum," dedi..

## YARGICIN KARŞISINDA...

Ertesi gün Van Baerle yargıcın karşısına çıkartıldı. Sorgulamadan sonra, kararı beklemek üzere tekrar hücrelerine gönderildi.

Hücrelerine getirildikten yaklaşık yarım saat geçmişti ki, bir görevli hapis haneye gelip, yargıcın kararını bildirdi.

Van Baerle başı kesilmek suretiyle ölüm cezasına mahkûm edilmişti.

Cornelius Van Baerle ölüm kararını şaşkınlıkla dinledi.

Görevli:

"Son bir isteğin var mı?" diye sordu.

"Hayır, yok! Ama bu cezayı hak edecek ne suç işlediğimi bilmiyorum. İnfaz ne zaman?"

"Bugün!"

"Saat kaçta?"

"On ikide."

Görevlinin yanında duran Rosa göz yaşları içinde Van Baerle'ye baktı. Subay hücrenin kapısını kapatıp oradan ayrıldı.

Hücrenin kapısındaki demirli küçük pencereden bakan Van Baerle:

"Ağlama Rosa," dedi.

Bu sırada kilisenin saati on biri vurdu.

"Oh, acele etmeliyim," dedi Van Baerle.

Sonra cebindeki üç lâle soğanı çıkardı ve Ro-sa'ya:

"Tatlı kız," dedi. "Bu çiçekleri hep sevdim. Onlara gözüme gibi bakardım. Siyah lâle yetiştirmeye çalışıyordum. Şimdi bu soğanları sana veriyorum. Eğer onları yetiştirebilirsen alacağın para ödülü senin olsun."

"Ama efendim!"

"İzin ver de konuşayım. Dünyada hiç kimsem yok! Son arzum senin ve benim adımla anılacak lâlelerin yetiştirilmesi... Rosa/Baerle Lâleleri! Bana bir kâğıt getir. Sana bu ismi yazayım!"

Rosa, koşarak oradan ayrıldı. Az sonra elinde bir kitapla geri döndü. "



"Bu kitap arkadaşınız Cornelius De Witte'ye aitti. Buna yazabilirsiniz. Ben okuma bilmem ama birine okutabilirim."

Van Baerle, De Witte'ye ait İncil'in boş olan son sayfasına şunları yazdı.

"Ben Cornelius Van Baerle,

Bugün 25 Ağustos 1672. Rosa Gryphus'a, büyük bir olasılıkla önümüzdeki Mayıs ayında siyah olarak açacak üç lâle soğanını veriyorum. Bana verilecek ödülü o alacak. Lâlelerin Rosa/Baerle olarak anılmasını istiyorum. Rosa Gryphus'a da uzun ömür ve mutluluklar diliyorum."

Van Baerle yazdıklarını Rosa'ya okuduktan sonra:

"Kabul ediyor musun?" diye sordu.

"Hayır," dedi Rosa. "Bu parayı ben alamam."

Bu sırada merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Rosa, lâle soğanlarını alıp kalbinin üzerine bastırdı.

Askerlerin izlediği subayın hücreye girmesiyle Rosa fenalaşıp yere yığıldı.

Hapishane avlusu çok kalabalıktı. Avlunun orta yerine yüksek bir idam sehpası kurulmuştu. Cellât elinde baltasıyla yerini almıştı.

Boxtel'de kalabalığın arasındaydı. Van Baer-le'nin lâle soğanlarını kendisiyle birlikte ölüme götüreceğine kesin gözüyle bakıyordu. Cellâdın yanına giderek, Van Baerle'nin eski bir dostu olduğunu ve öldükten sonra cesedini almak istediğini söyledi. Karşılığında ona para verecekti.

"Peki," dedi cellât. "Ama önce parayı vermelisin."

Boxtel parayı verdi ve herkesle birlikte idamın gerçekleşeceği anı beklemeye başladı.

Tam bu sırada bir dalgalanma oldu. Başlar kapıya çevrildi. Cornelius Van Baerle getiriliyordu. Van Baerle sehpayaya çıktı. Diz çöküp dua etti. Başını kütüğün üzerine koyarken:

"Her şey bitiyor, umarım Rosa lâleleri en iyi biçimde yetiştirebilir..." diye düşündü.

Bir an cellâdın baltasını boynunda hissetti. Gözlerini kapattı. Ama balta bir türlü inmiyordu.

Sonra birileri onu ayağa kaldırdı. Yanında elinde kâğıtlar olan biri duruyordu. Etrafta çıt çıkmıyordu. Görevli, kâğıdı yüksek sesle okumaya başladı. Hollanda Prensi, Cornelius Van Baerle'nin ölüm cezasını yaşam boyu hapse çevrilmesine karar vermişti.

Van Baerle kulaklarına inanamıyordu. Yine hapishanedeki hücrelerine dönecek, Rosa ve üç siyah lâle soğanına yeniden kavuşacaktı.

Ama Van Baerle Hollanda'da tam yedi tane hapishane olduğunu unutuyordu. Prens onun Dört yakınlarında Loevestein hapishanesine konmasına karar vermişti.

Van Baerle bir arabaya bindirildi. Araba idamı izlemeye gelen insanların şaşkın bakışları arasında hızla hareket etti. Bu sırada öfkeyle soluyan bir adam vardı. Bu adam Boxtel'den başkası değildi.

Rosa'yı ve lâlelerini sonsuza değin kaybettiğini sanan Van Baerle yanıyordu. Bir sabah hücresinin küçük penceresinden dışarı bakarken minik güvercinler gelip hapishanenin damına kondular.

"Bu güvercinler Dort'tan geliyorlar ve oraya geri dönecekler," diye düşündü Van Baerle. "Acaba onlardan birinin bacağına bir mesaj bağlasam Rosa'ya ulaşır mı? Tabii ondan da bana yanıt gelebilirdi... Bunu nasıl yapabilirim? İki güvercini burada alıkoyup, yumurtlatıncaya dek bekletmeliyim. Sonra gönderirim. Burayı yuvaları bilip geri döneceklerdir nasıl olsa..."

Van Baerle sonunda pencerenin önüne koyduğu yemleri almaya gelen iki güvercini yakaladı. Birkaç hafta sonra dişi güvercin yumurtladı.

Van Baerle küçük bir kâğıda bir iki not yazarak kuşun ayağına bağıladı. Ve güvercin uçup gitti. Akşam üstü dönüp geldiğinde notların yazılı olduğu kâğıt hâlâ bacağında bağlı duruyordu. Bu durum on beş gün kadar devam etti. Güvercin ancak on altıncı günün sonunda bacağında notlar olmadan geri döndü.

Van Baerle'nin notu güvercin beslemeye meraklı yaşlı bir kadının eline ulaşmıştı. Gardiyan Gryphus'un kızı Rosa'yı çok iyi tanıyan yaşlı kadın not kâğıdını hemen Rosa'ya ulaştırdı.

İşte böylece bir Şubat akşamı, Cornelius Van Baerle, hücrenin kapısında çok özlediği sesi duydu. Bu Rosa'nın sesiydi. Rosa hücre kapısındaki pencerenin demir parmaklıklara yüzünü dayıyarak:

"Oh! Efendim," dedi. "İşte geldim..."

Van Baerle parmaklıklar arasından elini uzatıp, "Rosa Rosa" diye haykırdı.

Rosa:

"Susun! Böyle yüksek sesle konuşmayın," dedi.

"Babam yakınımızda. Hapishane müdürüyle konuşuyor."

"Baban burada mı?"

"Evet," dedi Rosa. "Notunuzu alınca doğru prene gittim. Babamın bu hapishanede görev almak istediğini söyledim. Medenini bilmemesine karşın bu isteğini kabul etti ve işte buradayım."

"Seni her gün görebilecek miyim Rosa?"

"Sanırım."

"Sevgili Rosa, seni nasıl özledim bilemezsin?"

"Babam geliyor," dedi Rosa.

Gryphus merdivenin başındaydı.

Gryphus hücrenin önüne gelince:

"Bak sen!" dedi. "Doğrusu çok şaşırdım. Seninle bir daha karşılaşacağımızı ummuyordum!"

Van Baerle:

"Kolunuzun iyi olduğuna sevindim," dedi.

Gryphus:

"Artık yeni gardiyan benim. Sana diğer mahkumlardan farklı davranacağımı sanma," dedikten sonra hücrenin kapısını açıp içeri girdi.

"Ooo! Bunlar da ne?" dedi.

"Güvercinlerim," diye yanıt verdi Van Baerle:

"Güvercinlerin mi? Ben böyle şeylere izin veremem! Güvercinlerin yarın sabah öldürölüp, pişirilecekler!"

Gryphus güvercinlerin yuvasına bakarken Rosa usulca Van Baerle'ye, "Akşam dokuzda," diye fısıldadı.

Sonra baba kız, hücreden çıkıp kapıyı kilitlediler. Hapishanenin yakınındaki kilisenin saati dokuzu vurduğunda, Rosa söz verdiği gibi gelmişti.

"Bu saatte babam uyur," dedi. "Her akşam gelebilirim."

"Oh Rosa ne kadar iyisin,"

"Lâle soğanlarını da getirdim."

"Bunları bir arada yetiştirmek sakıncalı olur," dedi Van Baerle. "Hepsini ayrı yerde yetiştireceğiz. Hapishane bahçesinde uygun bir yer var mı?"

"Evet, var!"

"Bana bahçeden biraz toprak getirir misin? Çiçek yetiştirmeye uygun olup olmadığına bakacağım. Sonra sen birini alıp bahçenin uzak bir köşesine dikeceksin. Ben de birini burada bir kutunun içine dikeceğim. Diğeri de sende kalacak. Ama bu tehlikeli olabilir."

"Me tehlikesi?" diye sordu Rosa.

"Fareler," dedi Van Baerle. "Onlar fideleri yerler. Ayrıca kediler de ikinci tehlike... Fakat en büyük tehlike insanlar..."

Rosa:

"Benim odamın penceresinden bahçe görünüyor... Diktiğim yeri dikkatle gözlerim," dedi.

Van Baerle:

"Çok iyisin Rosa, çok teşekkür ederim."

Bu konuşmalardan sonra Rosa yanında iki lâle soğanı ile hücreden ayrıldı. Lâle soğanlarından biri Van Baerle'de kalmıştı. Rosa bahçeden getirdiği toprağı Van Baerle bir kutunun içine koydu. Nisan ayı başlarında da ilk lâle soğanını dikti.

Rosa, her akşam Van Baerle'nin yanına geliyordu. Lâlelerden ve başka konulardan söz ediyorlardı.

Rosa ikinci lâle soğanı için bahçede yer hazırladı. Van Baerle buna çok sevindi. Fakat bir kaygısı vardı. Bu kaygısını Rosa'ya açıp:

"Babanın başka bir hapishaneye gönderilmesinden korkuyorum Rosa, dedi. "Eğer böyle bir şey olursa sana nasıl ulaşırım?" Nasıl mektup yazarım?"

"Sen yazabilirsin ama ben okuyamam," dedi Rosa. "Van Baerle, bana okuma yazmayı öğretmelisin."

"Tamam Rosa. Ne zaman başlayalım?"

"Şimdi."

"Şimdi mi? Fakat elimizde bir kitap olmadan bu olanaksız!"

"Oh! Bir kitabımız var. Bana Cornelius De Witte vermişti. Onu yarın akşam getireceğim ve hemen başlayacağız."

Ertesi akşam Rosa kitabı getirdi. Diğeri elinde de bir lâmba tutuyordu. Van Baerle kitabı hücreesindeki tahta masanın üstüne koydu. Sonra harfleri birer birer gösterip öğretmeye başladı.

Rosa çok çabuk öğreniyordu...

Bir akşam Rosa, dersinin olmasına karşın her zamankinden daha geç bir saatte Van Baerle'nin yanına geldi.

"Lütfen bana kızma," dedi. "Babamın eski tanıdıklarından biri geldi. Bu adam babama çok yakınlık gösteriyor. Ayrıca babama para da verdi."

"O adam hakkında tüm bildiğin bu mu? Hükümet tarafından hapishaneyi denetlemek için gönderilmiş bir kişi olmadığından emin misin?"

"Oh, hayır! Böyle bir şey olması olanaksız."

"Belki de seninle ilgileniyordun"

Rosa şaşırmış bir halde:

"Bu adam sen Hague'deki hapishanedeyken de gelmiş ve seni görmek istediğini söylemişti. Belki de senin bir arkadaşındır."

"Hayır, benim arkadaşım yok," dedi Van Baerle. "Yalnızca evimde bir uşağım var."

Rosa heyecanlı bir sesle:

"Dün akşam bahçede çalışırken sanırım o adam beni gözetliyordu," dedi.

"Adam herhalde sana âşık. Nasıl genç mi? Yakışıklı mı?"

"Tam aksine, çok çirkin, üstelik neredeyse elli yaşında..."

"Adını biliyor musun?"

"Jacob Gisseis."

"Tanımıyorum."

Kısa bir sessizlikten sonra Rosa:

"Lâle istediğin gibi büyüyor mu?" diye sordu.

Van Baerle:

"Evet," dedi. "Bu sabah topraktan çıkan ilk yaprakları gördüm. Çok mutluyum..."

"Ne güzel. Peki, ben lâle soğanını ne zaman dikeceğim."

"Bir müddet daha beklesen iyi olur. Ben sana ekeceğin zamanı söyleyeceğim. Yalnız bundan hiç kimseye söz etme. Fideyi iyi muhafaza ediyorsun değil mi?"

"Elbette. Hâlâ bana verdiğin günkü gibi kâğıdın içinde duruyor. Onu giysilerimin arasına sakladım..."

Tam bu sırada merdivenlerde ayak sesleri duyan Rosa hemen oradan ayrıldı.

Gardiyân Gryphus o gün ve daha sonraki üç gün zamanlı zamansız Van Baerle'nin hücreğine geldi. Sanki gizli bir şeyi arıyor gibiydi. Van Baerle, lâle fidesini kimsenin görmemesi için pencerenin dışına koymuştu.

Gryphus etrafa göz attı. Fakat bir şey bulamadı. Sekizinci gün Van Baerle tam fidesini incelerken Gryphus hücreye daldı ve Van Baerle'nin elindeki kutuyu çekip aldı.

"Nedir bu?" diye sordu. "İşte seni yakaladım. İçinde toprak olan bir kutu..."

Gryphus eliyle kutuyu karıştırdı.

"Dikkat edin!" diye bağırdı Van Baerle. Sonra da kutuyu Gryphus'un elinden almaya çalıştı.

Gryphus:

"Ya! Demek bana karşı geliyorsun, öyle mi?" di-

yerek kutunun içindeki fideyi çıkarıp yere attı ve ayağıyla ezdi.

Van Baerle öfke ile bir çığlık attı. Kutuyu alıp tam Gryphus'un kafasına fırlatacağı anda Rosa'nın sesini duydu:

"Baba! Baba! Yapma," diye bağıırıyordu.

Gryphus:

"Senin burada ne işin var? Bu seni ilgilendirmez," diye kızını tersledi.

Rosa, bir fırsatını bulup babasının duyamayacağı bir sesle Van Baerle'ye:

"Diğer soğanı yarın dikeceğim," diye fısıldadı.

O sırada merdivenlerden biri daha çıkıyordu.

"Bay Jacob geliyor," dedi Rosa babasına.

"Geliyorum" diye bağırdı Gryphus. "Önce sen git Rosa. Haydi!"

Hücrenin kapısı kapandığında Van Baerle'nin umutlan yerdeki ezilmiş lâle fidesiyle birlikte yok olmuştu.

Rosa akşam tekrar geldi.

"Babam, eğer istersen lâle yetiştirebileceğini söyledi," dedi.

"Fikrini neden değiştirdi?"

"Arkadaşı Bay Jacop, fideyi ezdiğini duyunca çok öfkeleni. Hem de tahmin edemeyeceğiniz kadar... Gözleri kıpkırmızı oldu. Babamı dövecek sandım. "Demek bunu yaptın!" diye bağırdı. "Lâleleri mahvettin! Yere atıp çiğnedin! Ne korkunç bir şey!" Evet,

babamı dövecek sandım. Babam da çok şaşırdı. "Deli misin?" dedi. Sonra bana döndü. "Tek lâle soğanı bu muydu? Başka var mıydı?" diye sordu.

Van Baerle:

"Ne dedin?"

"Yanıt vermedim. Ama babam ona; "Bir guldene kasabadan yüzlerce soğan alabilirsin," dedi. Ben: "Belki diğerleri bunun gibi değerlidir," diye ağızımdan kaçırdım. Bay Jacob bana; "Sevgili Rosa, demek sendeki soğan çok değerli?" dedi. Bir hata yaptığımı anlamıştım. "Bilmiyorum," dedim. "Lâleler hakkında hiç bilgim yok. Sadece tutukluların vakit geçirmek amacıyla bir takım işlerle uğraşmaktan hoşlandıklarını bilirim. Zavallı Bay Van Baerle de lâle soğanıyla mutlu oluyor. Onu sevdiği bir şeyden ayırmak hiç hoş bir şey olmaz," dedim.

Babam:

"Önce bu lâle soğanını Van Baerle'nin nereden ve nasıl ele geçirdiğini öğrenmeliyiz," dedi. Bunun üzerine ben ondan gözlerimi kaçırdım. Ama Bay Jacob'un bakışlarına yakalandım. Sanki düşüncelerimi okumuş gibi geldi bana. Kalkıp kapıya yürüdüm. Bu sırada Bay Jacob; "Bunu keşfetmek zor değil," dedi. Babam "Nasıl?" diye sordu. Bay Jacob; "Lâle yetiştiricileri genellikle üç soğan birden yetiştirirler," dedi.

Van Baerle:

"Bay Jacob üç soğanım olduğunu mu söyledi?"

"Evet," diye yanıtladı Rosa. "Bu sözlerine ben de çok şaşırdım."

Van Baerle:

"Bu Jacob bir hırsız!" dedi.

Rosa:

"Bence de öyle..."

Van Baerle:

"Lâle soğanlarını dikmek için toprağı hazırladığın gün bir adamın seni izlediğini söylemiştin."

"Evet!"

"Yaptığın her şeyi gördü mü?"

"Sanırım gördü."

"Rosa, o seni izlemiyordu? O benim lâle soğanlarımı, izliyordu. Benim lâlelerimi!"

"Ama neden?"

"Bunun nedenini anlamak çok kolay."

"Nasıl?"

"Rosa! Yarın bahçeye çık. Emin ol Jacob seni izleyecektir. Lâle soğanını toprağa gömer gibi yap! Sonra içeri gir, ama kapıdan onun ne yaptığını gözetle."

"Peki, sonra?"

"Sonra ne yaptığını göreceğiz."

"Ah!" dedi Rosa üzüntüyle. "Sen bu lâle soğanlarını çok seviyorsun."

"Evet... Babam lâle soğanını çiğnerken yüreğim parçalanıyor sandım. Onun için bahçeye dikeceğin ikinci soğana dikkat et."

"Peki."

"Jacob ya da babam, lâle soğanının bana ait olduğunu öğrenirlerse seni bir daha yanıma göndermezler. Bu nedenle bir daha beni görmeye gelme..."

"Şimdi her şeyi anlıyorum," dedi Rosa.

"Neymiş o anladığın?"

"Sen başka birini sevmeyecek kadar lâlelerine bağlısın."  
Rosa bu sözleri söyler söylemez koşarak oradan uzaklaştı.  
Van Baerle o gece saatlerce uyuyamadı. Rosa'yı kaybettiği için üzgündü.  
O gece düşünce hep Rosa'yı gördü.  
Rosa çok üzgün ve öfkeliydi. Bir daha Van Baer-le'yi görmemeye kararlıydı. Okuma derslerine tek başına devam edebilirdi.  
Bu kararlar ertesi gün ve onu takip eden günler okuma çalışmasını sürdürdü. Sonra bir şeyler yazdı. Bir hafta sonra Van Baerle'ye lâleleri hakkında bir mektup yazabilmeyi umuyordu.  
Van Baerle ise gözlerini açtığı anda ilk düşüncesi Rosa'nın kendisini görmeye gelip gelmeyeceğinin oldu. Neden ona lâleleri her şeyden çok sevdiğini, neden kendisini bir daha görmemesini söylemişti?  
Van Baerle bütün gün Rosa'yı bekledi. Saat on biri vurduğunda kızın geleceğinden tamamen ümidini kesti. Sonra yatağına uzandı.  
CJzun ve üzücü bir gece bekliyordu kendisini..  
Aradan iki gün geçti. Rosa'dan hiç haber yoktu. Lâle soğanlarının bugünlerde dikilmesi gerekiyordu.  
Rosa'ya; "Soğanların ne zaman dikileceğini söylerim," demişti.  
Van Baerle ne yiyor, ne içiyor, ne de uyuyordu. Başını pencere demirlerine dayayıp bahçede Rosa'yı görebilmeyi umut ediyordu. Böylece iki gün daha geçti. Gryphus'un getirdiği yiyeceklere elini dahi sürmüyordu.  
Van Baerle yedinci gün, kapısının altında bir kâğıt buldu. Kâğıtta şunlar yazılıydı:  
"Her şey yolunda. Lâlen çok güzel büyüyor."  
Van Baerle hemen bir yanıt yazdı.  
"Lâleler önemli değil! Asıl beni görmeye gelmediğin için hastayım."  
Gryphus o akşam yine Van Baerle'nin yemeğini getirdi. O gittikten sonra Van Baerle yazdığı notu kapının altına bıraktı. Biraz sonra koridorda ayak sesleri duyuldu. Gelen Gryphus olmalıydı. Van Baerle sessizce hücrenin kapısına yaklaştı. Dışarıdan bir ses:  
"Yarın!" diye fısıldadı.  
Bu Rosa'nın sesiydi.  
Sabahın ilk ışıkları demir parmaklıklar arasından süzülüp hücreyi aydınlattığı sırada Van Baerle kapıda bir tıkırtı duydu. Gelen Rosa'ydı. Genç kız hücrenin penceresinden onun kederli yüzüne bakarak:  
"Hasta mısın Van Baerle?" diye sordu.  
"Evet, hastayım."  
"Bir şey yemiyormuşsun. Babam giderek kötüleştiğini söyledi. Notunu aldım. Ve okudum. Sağlığının düzelmesi için de seni görmeye geldim."  
"Bana iyi haberler vererek sağlığımı geri getirebilirsin."  
"Sana yalnızca lâlenden söz edebilirim. Senin değer verdiğin tek şey bu..."  
"Yapma!" dedi Van Baerle. "Ben yalnız seni düşünüyorum. Lâleye aldırduğım yok."  
Genç kız gülümsedi. Sonra:  
"Ah! Van Baerle," Lâlen büyük bir tehlike içinde!"  
"Tehlike mi? Ne tehlikesi?"  
"Jacob denilen adam buraya benim için değil, senin lâlen için gelmiş."  
"Ya! Demek öyle!.."  
"Lâlelerine daha fazla özen göstermeliyiz."

"Rosa, bana neler olduğunu anlat!"

"Bahçeye indiğimde lâle soğanını gömmek için hazırladığım yere gittim. Sürekli izlendiğimi hissediyordum."

"Sonra ne oldu?"

"Sonra kapıda bir gölge farkettilim. Gölge sessizce ağaçların arasına süzüldü."

"Onu gördüğünü fark ettirmedin değil mi Rosa?"

"Hayır. Başka bir yere çukur kazıp soğanı oraya diker gibi yaptım."

"Adam ne yapıyordu?"

"Ağaçların arasından sürekli beni izliyordu."

"Tam tahmin ettiğim gibi!"

Rosa konuşmasını sürdürdü:

"Bir çukur açtım ve onu tekrar kapadım. Sonra işimi bitirmiş gibi içeriye girdim."

"Jacob ne yaptı?"

"Kısa bir süre bekledi. Belki de geri döneceğimi düşündü. Sonra gizlendiği yerden çıktı. Az önce benim bulunduğum yere gitti. Durup çevresinde bakındı. Sonra ellerini toprağa daldırdı. Sanırım lâle soğanını bulmaya çalışıyordu. Birden tuzağa düşürüldüğünü anladı. Aceleyle toprağın üzerini düzeltti. Sonra ağır ağır bahçe kapısına yöneldi. Çiçekleri seyrediyormuş gibi bir tavır takınmıştı."

"Hırsız ve alçak!" diye haykırdı Van Baerle. "Daha ilk söylediğinde ondan şüphelenmiştim. Ama soğan Rosa? Onu ne yaptın? Dikmek için artık çok geç..."

"Lâle soğanı altı gündür toprağın altında!.."

"Nerede? Nasıl? Ne çeşit toprak bu? Yeteri kadar güneş ışığı alıyor mu? Jacob tarafından çalınma-yacak kadar güvenli bir yerde mi?"

"Çalınma tehlikesi yok. Tabii Jacob odamın kapısını kırmadıkça... Soğan odamda bir kavanozun içinde..."

"Senin odanda mı? Nasıl bir toprağa koydun?"

"Senin lâleni diktiğin topraktan..."

"Yeterince ışık alıyor mu?"

"Sabah güneş alan pencerenin önünde duruyor. Öğleden sonra da güneşe bakan pencereye koyuyorum."

"Çok iyi! Çok iyi!" dedi Van Baerle. "Sen tam bir bahçivansın, sevgili Rosa... Lâle altı gündür toprakta demiştin değil mi?"

"Evet, altı gün oldu."

"Yaprak verdi mi?"

"Hayır! Fakat yarın sabah verir sanırım..."

"Yarın bana yeni haberler getirirsin değil mi?"

"Oh! Yapmam. Çünkü yapmam gereken o kadar çok iş var ki..."

"Çiçekleri sevdiğim için bana kızgınsın."

"Hayır. Onları sevdiğin için değil, benden çok değer verdiğin için üzülüyorum."

"Sevgili Rosa, ben yalnız seni seviyorum."

"Evet, siyah lâleden sonra."

"Yarın yine gelecek misin?"

"Geleceğim, eğer..."

"Eğer ne?"

"Eğer, siyah lâle hakkında bir şey sormazsan!.."

Van Baerle sabah uyandığında güneş, demir parmaklıkların üzerinde parlıyor, güvercinler çevrede uçuşuyordu... Son birkaç gündür hapisane ona daha kasvetli, karanlık ve hüzün dolu görünüyordu

Gryphus hücreye geldiğinde onu pencerenin yanında şarkı söylerken buldu. Van Baerle neşeli bir sesle:

"Bu sabah nasılsınız?" diye sordu.

Gryphus yanıt vermedi.

Van Baerle sormaya devam etti:

"Ya Bay Jacob nasıllar?"

Gryphus suratını asarak:

"İşte yiyeceğin," dedi.

"Teşekkür ederim. Acıkmıştım..."

"Ya demek acıktım? Kaçma plânların nasıl gidiyor? Seni devamlı izliyorum."

"İstedığın gibi izleyebilirsin, sevgili Gryphus."

"Saat on ikide tekrar geleceğim. Ne plânlar yaptığını mutlaka öğreneceğim."

Gryphus söylediği gibi tam saat on ikide dört askerle birlikte geldi.

"Her yeri arayın, gizlediği her neyse bulun!" diye emir verdi.

Askerler hücrenin her köşesini didik didik aradılar. Yatağının altını üstüne getirdiler.

Fakat hiçbir-şey bulamadılar.

Van Baerle diğer soğanı Rosa'ya verdiği için memnundu. Gryphus'un tek bulabildiği bir kurşun kalem ve bir kâğıt oldu. Onları da alıp götürdü.

Saat altıda Gryphus tekrar geldi. Van Baerle onunla son derece nazik bir şekilde konuştuğu halde, Gryphus'un kızgınlığını açıkça belli ediyordu. Van Baerle onun bu haline gülmekten kendini alamadı.

"Gül bakalım!" dedi Gryphus çıkarken.

Akşam üzeri Rosa geldi, ama lâleden bir söz bile etmedi. Van Baerle'nin içine bir kuşku düşmüştü. Acaba Rosa neden lâleden hiç söz etmiyordu? Mutlaka bir aksilik olmalıydı.

Ama yine de lâle konusunu açmadı.

Genç kız ertesi akşam yine geldi. Yüzü gülüyordu:

"Lâle çok güzel büyüyor," dedi.

"Yani bu konuda konuşmama izin veriyor musun?"

"Evet."

"Düzgün mü büyüyor?"

"Tamamen!"

"Boyu ne kadar?"

"Beş santim kadar!"

"Oh, Rosa! Ona çok iyi bak... Bundan sonra daha hızlı büyüyecek."

"Zaten başka bir şey yaptığım yok. Büyüdüğü zaman yüz bin guldeni alıp, genç ve yakışıklı biriyle evleneceğim."

"Rosa!"

O günlerden sonra Rosa her akşam gelip lâle hakkında Van Baerle'ye:

"üzerinde bir tomurcuk var, ama henüz açmadı," diye bilgi vermeye devam etti.

Aradan bir hafta geçti. Yine bir akşam üstü Rosa Van Baerle'nin hücreğine gelip:

"Açıyor!" dedi.

"Çok iyi. Rengi nasıl?"

"Koyu bir renk..."



"Kahverengi mi?"

"Hayır."

"Ya?"

"Daha koyu."

"Daha koyu mu?"

"Evet. Siyaha yakın."

Bunu duyan Van Baerle sevinçle:

"Sen bir harikasin Rosa," dedi. "Sonunda lâlem çiçek açıyor. Tam olarak ne zaman açacağını düşünüyorsun?"

"Sanırım birkaç gün içinde..."

"Yani, yarın ya da en geç öbür gün..."

Rosa:

"Sonra onu kesmem mi gerekiyor?" diye sordu.

Van Baerle:

"Hayır Rosa, hayır! Şimdilik ilk yapacağın iş; lâleyi gölge bir yere taşımak olmalı. Sonra Haar-lem'deki çiçek yetiştiricilerinin başkanına bir mektup yazarak Siyah Lâle'nin açtığını bildir. Haarlem buraya oldukça uzak... Oraya gönderecek birini bulmalısın? Paran var mı Rosa?"

"Evet var..."

"Ne kadar?"

"üç yüz guldenim var."

"Çok iyi. Ama emniyet bakımından Haarlem'e kendin gitmelisin."

"Peki, çiçek ne olacak?"

"Onu da yanında götürmelisin. Çünkü bir dakika bile olsun onu gözünün önünden ayırmaman gerek..."

"Ama ne, Van Baerle?"

"Ama, ya lâle siyah açmazsa!"

"Bunu yarın, ya da öbür gün öğreneceğiz."

"Çok uzun bir zaman..."

Rosa:

"Eğer çiçek gece açarsa gelip sana haber veririm. Gündüz açarsa kapının altından not atarım," dedi.

Bu sırada saat onu vurdu.

"Artık gitmeliyim," dedi Rosa. "Yarın her şeyi öğreneceğiz."

Gece Van Baerle çok az uyudu. Her ayak sesi duyduğunda Rosa'nın geldiğini sanıp, yatağından fırlıyordu.

Bir taraftan da siyah lâlenin bir hapisanede, Cornelius Van Baerle ve Rosa tarafından yetiştirilmesinin tüm dünyada büyük yankılara neden olacağını düşünüyordu.

Bu düşüncelerle saatler geçti, Rosa'dan haber yoktu.

Saat dokuzu vurduğunda Rosa, büyük bir sevinçle koşarak geldi. Van Baerle heyecan içinde:

"Ne oldu?"

"Her şey yolunda," dedi Rosa. "Ama henüz tam olarak açmadı. Bu gece açacağını umuyorum!"

"Rengi siyah mı?"

"Bir kömür kadar siyah!.."

"Sevgili Rosa, gece boyunca düşümde..."

"Lâleyi mi gördün?"

"Önce seni, sonra lâleyi gördüm. Ve ne yapmamız gerektiğini düşündüm."

"Ne yapmalıyız?"

"Haberini iletcek birini bulmalıyız."

"Hepsi bu mu? Ben birini buldum bile."

"Güvenilir biri mi?"

"Evet. Adı Ralph. Genç ve yakışıklı bir adam... Beni de seviyor..."

"Ya!"

"Ama çok genç. Sen evleneceğim erkeğin yirmi altı yaşları civarında olmasını söylemiştin. Bu adam ise yirmi yaşında!"

Van Baerle:

"Şimdi hemen bir mektup yaz. Bu genç adam mektubu çiçek yetiştiricilerinin başkanına mutlaka ulaştırmalı... Eminim başkan hemen buraya gelecektir."

"Ya başkan hemen gelemeyip, lâle solarsa?"

"Mutlaka gelecektir. O bir lâle âşığıdır. Bu harika lâleyi görmek için hemen gelecektir... Birkaç gün içinde lâle bozulmaz. Keşke onu biz kendimiz götürebilseydik. Başkandan önce kimsenin görmesini istemiyorum. Çalınabilir yoksa..."

"Merak etme! Onu benden kimse çalamaz."

"Jacob bir hırsız... Bu lâlenin değeri yüz bin gulden. Çok dikkat etmelisin..."

"Dediğin gibi yapacağım!"

"Sen bir harikasın Rosa. Şey gibi, şey, şey..."

"Siyah lâle gibi," dedi Rosa. "İyi geceier..."

Vakit gece yarısına doğru yaklaşırken Van Baerle pencereden yıldızları seyrediyor, işittiği her sese kulak kabartıyordu.

Van Baerle, o anda kayan parlak bir yıldız gördü. Kendi kendine, "Bu bir işaret olmalı," diye düşündü.

O sırada dışarıdan ayak sesleri duyuldu. Gelen Rosa'yı Heyecanlı bir sesle:

"Van Baerle!" diye bağırdı. "Çabuk gel bak!"

Genç adam kapıya koştu.

Rosa:

"Açıyor işte!" diye parmaklıkların arasından çiçek kavanozunu gösteriyordu.

"Tanrım!" diye bağırdı Van Baerle.

Lâle çok güzeldi. Yarım metreye yakın uzunluğu olmuştu. Dört yeşil yaprağın arasında siyah, hem de kömür gibi siyan bir lâle görülüyordu.

Van Baerle:

"Rosa," dedi. "Mektubu yazdın mı?"

"Yazdım, mektup hazır!"

Van Baerle, Rosa'nın uzattığı mektubu aldı. Mektup son derece düzgün bir şekilde yazılmıştı.

"Sayın Başkanım,

Ben Loekomst Hapishanesi'nde görevli gardiyan Gryphus'un kızıyım. Büyük zorluklarla yetiştirmiş olduğum siyah lâle açmak üzere... Ben buradan ayrılamadığım için lâleyi size getiremiyorum. Sizden ricam buraya gelip lâleyi almanızdır.

Lâlemin adı Rosa/Baerle'dir. Gelin bay başkan, hemen gelin!"

Rosa GRYPHÜS"

"Mektubu çok güzel yazmışsın," dedi Van Baerle. "Ben bile böylesini yazamazdım. Basit ve açık..."

"Başkanın adı ne?"

"Onu ben yazayım," dedi Van Baerle. Ve mektubu alarak üzerine, "Mr. Van Herysen, Haarlem Çiçek Yetiştiricileri Başkanı," diye yazdıktan sonra:

"Haydi Rosa, git, git! Ve Tann'ya hem bizi, hem de lâlemizi koruması için dua et..." dedi. Gerçekten de gençlerin korunmaya gereksinimleri vardı. Çünkü yaşamları boyunca hiçbir zaman bundan daha büyük bir tehlike içinde olmamışlardı.

Jacob denilen adam, aslında siyah lâleyi ele geçirmek amacıyla Loevestein'e gelen Boxtel'den başkası değildi.

Boxtel, gardiyan Gryphus'la dostluk kurup, adamın kızı Rosa ile evlenmek istediğine inandırmıştı. Ona Cornelius Van Baerle'nin çok tehlikeli biri olduğunu ve hükümete karşı plânlar yaptığını anlatmıştı. Sonra peşinde olduğu gizli soğanlarından birinin Rosa'da olduğunu öğrenmiş ve hapisanenin karşısında Rosa'nın odasını gören bir ev kiralayarak teleskopla kızı ve saksı içinde pencerenin önünde büyümekte olan siyah lâleyi izlemeye başlamıştı.

Şimdi sıra saksıyı çalmaya gelmişti.

Ancak Rosa, lâle büyümeye başladığından bu yana odasından ayrılmıyordu. Yalnızca akşamları çıkıyor ve odasının kapısını daima kilitli tutuyordu. Boxtel'in aklına önce anahtar çalmak geldi. Ama bunu yapacak bir fırsat bulamadı. Sonra bir sürü anahtar alıp, Rosa odasında yokken bunları denedi, ama başarılı olamadı. Son çare olarak bir anahtarı balmumuyla iyice kapladı. Balmumu iyice donduktan sonra kapıyı açmayı denedi ve başarılı oldu.

Ancak lâle açınca değin ona dokunmadı. Rosa'nın odasında olmadığı zamanlarda devamlı olarak lâlenin gelişmesini izledi.

Rosa'nın lâleyi göstermek için Van Baerle'nin hücrelerine gittiği akşam onu gizlice takip etti. Gizlendiği yerden tüm konuşulanları ve mektupta yazılı olanları öğrendi.

Rosa odasına dönüp lâleyi bıraktıktan sonra, mektubu göndermek üzere tekrar çıktı.

Cornelius Van Baerle, Rosa gittikten sonra yatağına uzandı. Öylesine mutluluk doluydu ki, gün ağarınca değin gözüne uyku girmedi.

O sırada merdivenlerden ayak sesleri duydu. Hemen kapıya koştu. Demir parmaklıklar arasından Rosa'nın korkudan bembeyaz kesilmiş yüzünü gördü. Rosa haykırıyordu:

"Van Baerle! Van Baerle!"

"Ne oldu, Rosa?"

"Van Baerle, lâle?"

"Ne olmuş, lâleye?"

"Nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum... Biri onu çalmış!"

"Çalmış mı?"

"Evet. Biri çalmış?"

Bunları söyledikten sonra genç kız, dizlerinin üzerine çöktü.

Van Baerle:

"Ama nasıl olur? Anlat bana?"

"Oh! Beni suçlamamalısın. Benim hatam değil. Mektubu götürecek kişiyle konuşmak için yalnızca beş dakikalığına, evet beş dakikalığına çıkmıştım odadan..."

"Ve anahtar kapının üstünde bıraktın?"

"Hayır! Anahtar elimdeydi. Her zaman öyle yapıyorum."

"Öyleyse nasıl oldu?"

"Anlayamıyorum... Mektubu adama verdim. O gitti. Ben geri dönüp, kapımı kapattım. Odamdaki her şey bıraktığım gibi duruyordu. Yalnız lâle yoktu. Biri kilide uygun anahtar yaptırmış olmalı."

Rosa hıçkırarak ağlıyordu.

"Çalınmış! Çalınmış!" diye inledi Van Baerle. "Her şey bitti artık!"

"Oh, Van Baerle, başla beni. Yoksa öleceğim..."

Van Baerle demirlere yapıştı ve sarstı.

"Lâle çalınmış!" diye bağıyordu. "Ama hırsız biliyoruz! Jacob bu! Onun lâleyi Haarlem'e götürmesine izin mi vereceğiz? Hayır! Onun arkasından gitmeliyiz."

"Fakat, nasıl gidebilirim!.."

"Rosa! Rosa! Bu kapıyı benim için aç. Ben hırsız biliyorum. Onu yakalayacağım..."

"Bende anahtar yok," dedi Rosa. "Kapıyı nasıl açarım?"

"Anahtarlar babanda. İlk soğanı o ezmişti. O da bir hırsız! Jacob'la işbirliği yaptı!

Anahtarları ondan çalmalısın!"

"Yüksek sesle konuşma, duyabilirler."

"Rosa, eğer sen kapıyı açmazsan kırarım. Burada taş üstünde taş bırakmam. Jacob'u da, lâlemin katili babanı da öldüreceğim!"

"Sakin ol sevgili Van Baerle, sakın ol!"

Bu sırada bir ses duyuldu.

"Babam!" diye bağırdı Rosa.

"Gryphus!" diye haykırdı Van Baerle. "Seni hırsız! Alçak!"

Yaşlı Gryphus onlar konuşurken sessizce merdivenden çıkmıştı. Kızını kolundan yakaladı:

"Demek anahtarları çalacaktın? Demek bu adam senin sevgili Van Baerle'n!.. Bir tutukluya kaçması için yardım edecektin ha! Sana iyi bir ders vereceğim!"

Rosa hıçkırarak...

"Gryphus konuşuyordu. Van Baerle'e:

"Ve sen beni öldüreceksin öyle mi? Zavallı lâle yetiştirici. Ve kızım da sana bunu yapman için yardım edecek! Defol git, Rosa! Artık benim kızım değilsin!"

Birden Rosa'nın aklına bir şey geldi ve koşarcasına merdivenlerden inmeye başladı. Bir yandan da:

"Her şey bitmedi Van Baerle, bana güven!.." diye bağıyordu.

Van Baerle yere çöktü. Elleriyle yüzünü kapatıp ağlamaya başladı.

Boxtel, lâleyi giysilerinin arasına saklayarak hapis haneden çıkmış, kendisini bekleyen arabaya binerek yola koyulmuştu. Çiçeğin zarar görmesinden korktuğu için fazla hızlı gidemiyorlardı. Sonunda Delft kasabasına vardı. Burada bir kutu satın aldı ve lâleyi dikkatle içine yerleştirdi.

Ertesi sabah Haarlem'deydi. Burada lâleyi yeni bir kavanoza yerleştirdi. Eskisini de kırıp parçalarını nehre attı. Sonra da çiçek yetiştiricilerinin başkanına bir mektup yazıp, Haarlem'e henüz geldiğini, beraberinde kusursuz bir siyah lâle getirdiğini bildirdi. Sonra iyi bir hana yerleşip beklemeye başladı. Bütün bunlar olurken genç kız, çalınan lâleyi geri getirmeye, ya da Van Baerle'yi bir daha görmemeye karar vermişti.

Rosa odasına gidip yolculuk için gerekli eşyalarını topladı, üç yüz guldeni ve hâlâ Van Baerle'nin sarmış olduğu kâğıtta duran lâle soğanını da yanına aldı... Meydandaki son arabayı Boxtel kiraladığı için atla yetinmek zorunda kaldı. Genç kız, mektubu Haarlem'e

götüren Ralph'e yetişebileceğini umuyordu. Çok geçmeden ona yetişti ve mektubu ondan aldı... Ralph ile birlikte yola devam ettiler. Akşam Haarlem'e vardılar. Rosa hiç vakit kaybetmeden doğruca Başkan Van Herysen'in evine gitti. Ancak hizmetçi başkanın çok meşgul olduğunu ve kendisiyle görüşemeyeceğini söyledi.

Rosa, ısrarla hizmetçiye:

"Başkana söyleyin, onunla siyah lâle ile ilgili olarak görüşmek istiyorum," dedi.

Bunun üzerine hizmetçi tekrar içeri girdi ve az sonra dönerek Rosa'ya başkanın kendisiyle görüşeceğini söyledi.

Bay Van Herysen kocaman kafasına oranla ufak tefek yapıda bir adamdı. Adamın görünüşü tıpkı bir lâleyi andırıyordu. Başkan hemen söze girdi:

"Benimle siyah lâle hakkında görüşmek istemişsiniz."

"Evet, Bay Başkan."

"Gerçekten öyle mi? Getirirken zedelediniz ya?"

"Haklısınız. Gerçekten zedelendi. Sözüünü ettiğimiz lâle çalındı!"

"Ne!"

"Onu benden çaldılar, efendim."

"Hırsız biliyor musunuz?" diye sordu başkan.

"Bildiğimi sanıyorum, ama emin olmadan bir şey söyleyemem."

"Sanırım hırsız fazla uzaklaşmış olamaz," dedi Bay Başkan. "Çünkü lâleyi iki saat önce gördüm."

"Siyah lâleyi gördünüz mü?" diye haykırdı Rosa.

"Gördüm."

"Nerede gördünüz?"

"Efendiniz gösterdi."

"Anlayamadım, efendim mi?"

"Evet. Siz Bay Isaac Boxtel'in hizmetçisi değil misiniz?"

Rosa şaşkın bir halde:

"Fakat, ben Boxtel'in kim olduğunu bilmiyorum," dedi.

"Başkan:

"Lâle çahnmışsa Bay Isaack Boxtel'den çalınmıştır."

Rosa'nın şaşkınlığı sürüyordu:

"Benim siyah lâlemden başka bir siyah lâle daha mı var?"

"Evet. Bay Isaac Boxtel'in var."

"Siyah mı?"

"Evet."

"Tıpkı kömür gibi siyah mı?"

"Evet, kömür gibi siyah!"

"Peki, lâle burada mı?"

"Hayır. Burada değil! Ödülü almadan önce Haarlem Çiçek Yetiştiricileri Jürisi'ne gösterilecek."

Rosa:

"Oh! Efendim," diye bağırdı. "Bu Boxtel, Isaac Boxtel, kendisini siyah lâlenin sahibi olarak tanıtan adam zayıf biri miydi?"

"Evet."

"Başı da keldi değil mi?"

"Evet."

"Gözleri de koyu renk miydi?"

"Evet."

"Yürürken başını ileriye doğru uzatıyor muydu?"

"Gerçekten Bay Boxtel'i çok iyi tarif ettiniz."

"Şimdi iyi düşünün, efendim. Lâle, kenarlarında sarı benekleri bulunan beyaz kavanozda mıydı?"

"Bundan pek emin değilim. Kavanoza bakmadım. Çiçek beni fazlasıyla etkiledi."

"Bu benim lâlem," dedi Rosa. "Benden çalındı. Onu geri almaya geldim."

"Aman! Aman!" dedi Bay Van Herysen. "Yani Bay Boxtel'in lâlesinin aslında size ait olduğunu mu söylüyorsunuz?"

"Size lâlemin çalındığını söylüyorum! Siyah lâle benimdir!"

"Sizin mi?"

"Evet. Onu ben ektim. Bakımını ben yaptım. O benimdir. Anladınız mı benim!"

"Pekâlâ, gidip Bay Boxtel'i bulun. Beyaz At Ha-nı'nda kalıyor. Onunla bu konuyu tartışabilirsiniz. Ben jüri üyelerine kim siyah lâleyi getirirse yüz bin guldenlik ödülü ona vermelerini söyleyeceğim. İyi günler çocuğum."

"Oh, efendim!" diye haykırdı Rosa.

Başkan:

"Siz genç ve güzelsiniz," dedi. "Çok dikkatli olun. Haarlem'de bir de hapisanemiz var.

Doğru söylemeyenler oraya giderler."

Sonra kalemını alıp yazmaya başladı.

Rosa da, Beyaz At Hanı'na doğru yola çıktı.

Rosa, Ralph ile birlikte Beyaz At Hanı'na doğru yola çıktı. Ralph uzun boylu, güçlü bir adamdı. Rosa ona tüm olanları anlatmıştı.

O sırada caddede büyük bir gürültü oldu. Kapılar açılıp, kapanıyor, insanlar sağa sola koşuyorlardı.

"Prens geliyor!" haykırışı duyuldu... Ama Rosa hiçbir şey farkedecek durumda değildi.

Ralph'e:

"Yeniden Başkan'ın evine dönmeliyiz," dedi.

Odaya girdiğinde Bay Van Herysen masasında çalışıyordu. Rosa'yi tekrar karşısında görünce fena halde öfkeleni:

"Çık dışarı!" diye bağırdı. "Buraya bir daha gelme! Beyaz At Hanı'na git, ya da..."

Rosa, Başkan'ı susturdu:

"Yalvarırım söyleyeceklerimi dinleyin," dedi. "Eğer dinlemezseniz sonradan çok üzülürsünüz. Ödülü yanlış kişiye verirseniz halk ne der? Dinleyin! Buraya gelen adam Bay Jacob'dur ve size gösterdiği lâle bana aittir. Eğer bu lâle benim lâlem değilse hiçbir şey söylemeyeceğim. Bana istediğinizi yapabilirsiniz!"

"Peki, farzedelim ki bu adam Bay Jacob ve lâle de senin lâlen. Bunu nasıl kanıtlarsın?"

"Siz şerefli bir insansınız... Ödülü yanlış birine veremezsiniz. Ben de şerefli bir kişiyim. Bana ait olmayan bir ödülü almam."

Bay Van Herysen yanıt vermek üzere iken caddede bir gürültü koptu ve Başkan sandalyesinden fırladı.

"Ne oluyor?" diye bağırdı. Sonra da koşarak odadan çıktı.

Van Herysen tam merdivenlerin başına ulaştığı sırada genç bir adamın yukarı çıkmakta olduğunu gördü. Genç adamını üstünde mavi ipek üzerine gümüş işlenmiş bir giysi vardı. Arkasından son derece şık giyimli gençler geliyordu.

Bay Van Herysen reverans yaparak, "Efendimiz," dedi.

Gelen Orange Prensi'ydi.

Bay Van Herysen:

"Onur verdiniz, efendim!" diye sözlerine devam etti.

Prens:

"Sevgili Bay Van Herysen," dedi. "Ben ülkemde yaşayan tüm insanları çok severim. Harika bir siyah lâle yetiştirildiğini duydum ve onun hakkında bilgi almaya geldim. O lâle burada mı?"

"üzgünüm efendim," dedi Bay Van Herysen. "Burada değil."

"Peki, nerede?"

"Dort'tan gelen bir lâle yetiştiricisinin yanında... Şu anda Beyaz At Hanı'nda kalıyor. Adı Boxtel."

"Derhal gelmesi için haber gönderin."

"Tabii efendim. Ama..."

Prens, Başkan'ın tereddüt ettiğini görünce:

"Me var?" diye sordu.

"Efendim, önemli bir şey değil."

"Her şey önemlidir," dedi Prens.

"Küçük bir sorun var, efendim."

"Nedir o?"

"Burada bir genç kız var. Lâlenin kendisinden çalındığını iddia ediyor..."

"Peki, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?"

"Efendim, ben bu hanımın pek dürüst olmadığını ve yüz bin guldenlik ödülü almak istediği kanısındayım."

"Sözünü ettiğiniz genç kız, lâlenin kendisine ait olduğunu nasıl kanıtlayacak?"

"Siz geldiğiniz sırada ben de aynı soruyu soruyordum."

Prens ve Bay Van Herysen, Rosa'nın oturduğu odaya girdiler. Genç kız dönüp onlara baktı, ama Prens'i tanımadığı için ona pek aldırmadı. Prens bir koltuğu oturup, eline bir kitap aldı ve okuyormuş gibi yaptı. Sonra başıyla Başkana başlamasını işaret etti. Bu sırada bir görevli Boxtel'i getirmeye gitmişti.

Başkan, Rosa'ya:

"Çocuğum, bu lâle hakkında gerçeği, evet sadece gerçeği söyleyeceğine söz veriyor musun?" diye sordu.

Rosa.

"Evet, söz veriyorum," dedi.

"Bu beyin önünde konuşabilirsin. O da bir çiçek yetiştiricisidir."

"Söyleyecek fazla bir şey yok... Size her şeyi anlattım zaten."

"Peki, o halde ne istiyorsun?"

"Bay Boxtel'in lâlesiyle birlikte buraya gelmesini istiyorum. O lâle bana aittir Bunun için Orange Prensi'ne bile gidebilirim."

"Lâlenin senin olduğunu nasıl kanıtlayacaksın?"

"Tanrı yardım eder."

Orange Prensi, Rosa'ya baktı ve bu tatlı sesi daha önce nerede duyduğunu düşündü.

Van Herysen:

"Siyah lâlenin size ait olduğunu neye dayanarak söylüyorsunuz?"

"Çünkü ben onu odamda kendi elimle yetiştirdim."

"Kendi odanda mı? Odan nerede?"

"Loevestein'de. Orada görevli gardiyanın kızıyım ben."

Prens yine ona baktı. "Şimdi anımsadım," diye düşündü. Sonra Rosa'yı daha dikkatli izlemeye başladı.

Van Herysen, Rosa'ya:

"Çiçekleri sever misin?" diye sordu.

"Evet, efendim."

"Çiçekler hakkında çok bilgin var mı?"

Rosa bu soruya karşılık vermedi. Ve bir anlık sessizlikten sonra:

"Size güvenebilir miyim?" dedi. "Evet, tabii," dedi Başkan. Prens de:

"Elbette güvenebilirsin," diye ekledi. "Pekâlâ! Çiçekler hakkında pek fazla bilgim olduğumu söyleyemem. Ben yoksul bir kızım. Üç ay öncesine dek okuma yazma bile bilmiyordum. Siyah lâleyi de bulan ben değilim."

"Ya! Kim buldu o halde?"

"Lovestein'de bulunan zavallı bir tutuklu."

Bu yanıtı duyan Prens dayanamadı ve Rosa'ya dönüp:

"Lovestein'deki tutuklu mu?" diye sordu.

Prens'in sesinde bir şaşkınlık vardı. Artık bu sesi ne zaman ve nerede duyduğunu kesin olarak anımsıyordu. Rosa'ya tekrar sordu:

"Bu özel getirilen siyasi tutuklu mu?"

"Evet. Lâle de onun tarafından yetiştirildi."

"Durma, devam et. Bilmek istiyorum!"

"Ah, efendim. Kendimi tehlikeye atmış oluyorum."

"Evet. Gerçekten de öyle," dedi Van Herysen.

"Siyasî tutuklularla görüşmek yasaktır. Öyle değil mi?"

"Biliyorum, efendim!"

Van Herysen:

"Siyasî bir tutukluyla görüşmek kötü bir şey..."

Rosa'nın korkusu adeta yüzünden okunuyordu.

Prens, Başkan'a:

"Bu konu çiçek yetiştiricileriyle ilgili bir şey değil," dedi. "Siz, çiçek yetiştiricileri başkanı olarak yalnızca kendi konunuzla ilgilenin! Devam edin küçük hanım! Devam edin!"

Rosa'nın korkusu azalmıştı. Son üç ayda geçen tüm olayları bir bir anlattı. Babasının ilk soğanı ezi-şinden, ikinci lâle soğanını güçlüklerle yetiştirdiğinden ve son olarak da çalmışından...

Rosa'nın öylesine içten bir anlatımı vardı ki, Van Herysen de Rosa'ya inanmaya başlamıştı.

"Ama," dedi Prens. "Tutukluyu uzun zamandır tanıyordunuz, değil mi?"

Rosa, gözlerini iri iri açarak ona baktı. Prens, Rosa'nın bunu yanıtlamak istemediğini anladı.

Rosa başını öne eğerek:

"Bunu nereden biliyorsunuz?.." diye sordu.

"Gardiyan ve kızının Hague'den Lovestein'e gidişinin üzerinden dört ay geçti," dedi Prens.

Rosa:

"Evet, bu doğru efendim."



"Siz bu tutukluyu izlemek istediniz. Babanızın Hague'den Loevestein'e tayin edilmesini siz istemiştiniz. O mahkumun arkasından gidebilmek amacıyla yaptınız bunu..."

"Efendim!..." diyebildi Rosa yere bakarak.

Prens:

"Bu konuda ne söyleyeceksiniz?" diye tekrar sordu.

Rosa:

"Söylediklerinizin hepsi doğru. Ben bu tutukluyu Hague'den tanıyorum."

O sırada bir hizmetkâr Boxtel'in geldiğini haber verdi. Prens ve Rosa hemen yan odaya geçtiler.

Boxtel, arkasında büyük bir kutuyu taşıyan iki adamla birlikte odaya girdi. Adamlar kutuyu masanın üzerine koydular. Kutu açıldı. İçinde siyah lâle vardı. Prens, bulunduğu odadan çıkıp lâlenin getirildiği odaya geçti. Hiçbir şey konuşmadan lâleye baktı ve tekrar Rosa'nın bulunduğu odaya döndü. Rosa, Boxtel'in sesini duymuştu.

"Bu o!" diye fısıldadı. "Bu Jacob!"

"Git bak," dedi Prens.

Rosa hemen kapıya gitti ve:

"O benim lâlem. Onu tanıdım. Oh, zavallı Van Baerle!" diye inledi.

Prens:

"Bay Boxtel," dedi. "Lütfen buraya gelir misiniz?"

Boxtel odaya girip Prensi görünce:

"Orange Prensi! Efendimiz!" diyerek önünde eğildi.

Rosa da:

"Orange Prensi!" diye bağırdı.

Rosa'nın sesini duyan Boxtel fena halde şaşırılmıştı.

"Boxtel, Rosa'yı görmekten memnun olmadı..." diye düşündü Prens.

Boxtel elinden geldiğince sakın görünmeye çalışıyordu.

Prens:

"Bay Boxtel, siyah lâlenin gizini keşfetmişsiniz, öyle mi?" diye sordu.

Sesi titreyen Boxtel:

"Evet, efendim," dedi.

"Fakat, buradaki genç hanım bunu kendisinin keşfettiğini söylüyor."

Boxtel kısa bir kahkaha attı. Bu sırada Prens ona dikkatle baktı ve sordu:

"Yani, siz bu genç hanımı tanıyorsunuz öyle mi?"

"Hayır, efendim."

Bu yanıt üzerine Prens, Rosa'ya sordu:

"Ya siz çocuğum, Bay Boxtel'i tanıyor musunuz?"

Rosa:

"Hayır, efendim. Ben Bay Boxtel'i tanımıyorum, Bay Jacob'u tanıyorum," diye karşılık verdi.

Prens, Rosa'ya yine sordu:

"Ne demek bu?"

Rosa:

"Bu bay kendisini Loevestein'de Jacob olarak tanıtmıştı, efendim."

Prens, bu kez Boxtel'e döndü:

"Bay Boxtel buna ne diyeceksiniz?"

"Bu kız doğru söylemiyor."

"Demek siz Loevestein'e hiç gitmediğiniz?"

Boxtel, bir an yanıt veremedi. Prens'in gözleri üzerine dikilmişti. Sonunda:

"Loevestein'de bulundum," diyebilirdi. "Ama lâleyi çalmadım!"

"Çaldın!" Benim odamdan çaldın!" diye öfkeyle haykırdı Rosa.

"Hayır, çalmadım!"

"Şimdi beni iyi dinle!" dedi Rosa. "Soğanı toprağa dikeceğim gün beni izlemedin mi? Ben diğer gibi yaptıktan sonra gidip baktın ve bir şey bulamadın, çünkü orada değildi. Bu yalnızca bir oyundu..."

Senin hırsızlığını kanıtlamak için! Söyle, yalan mı tüm bunlar?"

Boxtel yanıt vermeden Prens'e döndü:

"Efendim," dedi. "Yirmi yıldır Dort'ta lâle yetiştiririm. Lâle yetiştiricileri arasında iyi tanırım. Bu genç hanım benim siyah lâleyi yetiştirdiğimi öğrenmiş. Loevestein'de tutuklu bulunan sevgilisi ile bir plân yapmışlar. Amaçları yüz bin guldenlik ödülü almak..."

"Aman Tanrım!" diye bağırdı Rosa.

"Sessiz olun," dedi Prens. Sonra da Boxtel'e döndü:

"Peki, bu küçük hanımın sevgilisi olarak söz ettiğiniz tutuklu kim?"

Boxtel, soruya memnun olmuştu.

"Bu tutuklu çok tehlikeli bir adam, efendim," dedi. "Bir zamanlar yargıç, kafası kesilerek ölümüne karar vermişti... Böyle bir adamın sözünün ne denli geçersiz olduğunu takdir edersiniz."

"Adı ne bu adamın?"

"Adı Cornelius Van Baerle! De Witte kardeşlerin yakın dostu."

Prens şaşırarak baktı. Gözleri parlamıştı. Ro-sa'nın yanına gitti.

"Ellerini yüzünden çek!" dedi. "Bana Hague'den Loevestein'e gitmenin nedeni olarak başka şeyler söylemiştin."

"Evet, efendim. Bu doğru..."

Prens, tekrar Boxtel'e döndü:

"Devam et," dedi.

"Efendim, söyleyecek daha fazla bir şeyim yok. Her şeyi biliyorsunuz. Ekleyebileceğim bir tek şey var. Loevestein'e bir iş için gittim. Orada Bay Gryphus'la tanıştım. Orada gördüğüm kız Rosa ile evlenmek istedim. Ben zengin bir kişi değilim. Onlara bunu söyledim ve yetiştirdiğim lâlemin yüz bin guldenlik ödülü kazanabileceğini belirttim. Bu kızın sevgilisinin de birkaç lâle soğanı vardı. O hükümete karşı plânlar yapmıştı. Lâle yetiştirmek gerçek işini gizlemek için sadece paravandı. Lâlenin açıldığı akşam bu kız gizlice onu alıp odasına götürdü. Herkese bunun kendi lâlesi olduğunu söyledi. Sonra Başkan'a bir mektup yazıp siyah lâleyi yetiştirdiğini bildirmiş. Bunu onun odasından aldım."

"Yalan! Yalan!" diye bağırarak Rosa kendini Prens'in ayaklarının dibine attı.

## BÜYÜK YANLIŞ

Üzüntüsünden ne yapacağını şaşırarak Rosa, Prens'in ayaklarının dibinde öylece kaldı. Kıza acıyarak bakan Prens:

"Çocuğum, büyük bir yanlışlık yaptın," dedi. "Sen henüz çok gençsin ve dürüst bir kıza benziyorsun. Bunların hepsinin senin hatan olduğuna inanmam."

"Fakat efendim! Efendim!" diye bağırdı Rosa. "Van Baerle kötü bir şey yapmadı!"

"Yani, lâleyi çalmanı söylemedi mi?"

"Hapishaneye kapatılmayı hak edecek bir şey yapmadı, efendim."

"Fransa Kralı'na, De Witte tarafından yazılan mektupları evinde bulundurduğu için hapsedildi."

"Van Baerle bu mektupların ne olduğunu bilmiyordu. Eğer biliyor olsaydı inanın, bana söylerdi. Onu tanıyorum. Ah, keşke siz de onu benim kadar tanıyabilseydiniz!" Bu sırada Boxtel:

"De Witte'nin dostuydu!" diye bağırdı. "Prensimiz onu iyi tanır, hayatını bağışladı."

"Susun!" dedi Prens. "Bunlar hükümet sorunları. Buradaki olaylarla ilgisi yok."

Sonra devam etti. "Korkmayın Bay Boxtel. Lâleniz hakkında en doğru kararı vereceğim..." Prens, Rosa'ya döndü:

"Siz çocuğum, yanlışlarınızı sürdürüyorsunuz ama, bu sizin hatanız değil. Sizi bunları yapmaya yönelten Van Baerle. Anlatılanlar onun bir hırsız olduğunu da gösteriyor."

"Hırsız mı?" diye bağırdı Rosa. "Van Baerle mi hırsız? Böyle bir şeyi nasıl söyleyebilirsiniz? Asıl hırsız adı Jacob ya da Boxtel olan bu adam..."

"Kanıtla!" dedi Boxtel. "Eğer yapabilirsen..."

"Kanıtlayacağım. Tann'nın yardımıyla kanıtlayacağım!" dedikten sonra Boxtel'e sordu:

"Bu lâle senin mi?"

"Evet."

"Kaç tane soğan vardı?"

Boxtel hemen yanıtlamadı. Fakat, genellikle üç lâle soğanının bir arada bulunduğunu biliyordu.

"üç," dedi.

"Soğanlar nerede? Onlara ne oldu?"

"Biri büyümedi. İkincisi işte gördüğün bu siyah lâle."

"Peki, ya üçüncüsü?"

"üçüncüsü mü?"

"Evet, üçüncüsü! O nerede?"

"Onu evimde bıraktım."

"Evinde mi? Loevestein'de mi, yoksa Dort'ta mı?"

"Dort'ta," diye yanıt verdi Boxtel.

Rosa:

"Gene yalan söylüyorsun?" diyerek Prens'e döndü:

"Efendim, bu lâle soğanlarının gerçek öyküsünü anlatacağım: Babam soğanlardan birini, Van Baer-le'nin hücrelerinde ayağıyla ezdi. Bu olayı o da biliyor. Bunun için babama çok kızmıştı. İkinci soğan tarafımdan ekildi ve siyah lâle olarak açtı. üçüncüye gelince..."

"Evet, üçüncü soğan?" dedi Prens.

Rosa giysilerinin arasından soğanı çıkararak:

"Efendim, o da burada. Van Baerle'nin ölümüne giderken sardığı kâğıdın içinde duruyor. İşte, alın efendim!"

Prens, Rosa'nın uzattığı soğanı aldı ve dikkatle baktı.

"Ama efendim," dedi Boxtel. "Bu genç hanım lâleyi çaldığı gibi soğanı da çalmış olabilir."

Prens, Boxtel'e yanıt vermedi; soğanı inceliyordu. O sırada Rosa" lâle soğanının sanlı olduğu kâğıda dikkatle bakıyordu. Bir anda genç kızın gözleri parladı. Sonra bir çığlık attı ve elindeki kâğıdı prene uzattı.

"Efendim, şunu okuyun!"

Prens, elindeki soğanı Van Herysen'e verdi. Sonra kâğıtta yazılı olanları okumaya başladı. Gözleri acıma duygusuyla dolmuştu ve kâğıdı düşürür gibi yere bıraktı. Bu kâğıt Cornelius De Witte'nin, uşağı Craeke ile Van Baerle'ye gönderdiği mektuptu "Sevgili Van Baerle, Lütfen gönderdiğim bu mektupları okumadan yak. İçinde yazılı olanları bilmemen güvenliğin açısından zorunlu. Onları yak! Cornelius ve John De Witte'nin hem yaşamlarını hem de adlarını kurtar.

20 Ağustos 1672 Cornelius De Witte"

Bu kâğıt parçası iki şeyi açıklıyordu: Gerçekten Van Baerle mektupta neler yazıldığını bilmiyordu ve hükümete karşı hiçbir plân yapmamıştı. Ayrıca bu kâğıt lâle soğanının da ona ait olduğunu kanıtlıyordu.

Rosa, Prens'e baktı. Gözleriyle adeta, "Görüyorsunuz," diyordu.

Prens de ona baktı. Oda gözleriyle," sakın ol, bekle!" der gibiydi.

Boxtel çıktıktan sonra, Prens, Van Herysen'e döndü.

"Sevgili Van Herysen, lütfen, bu genç hanımı ve lâleyi koruyun. Şimdilik hoşça kalın," diyerek merdivenlerden indi. Sokaktaki insanların bağırışları odadan duyuluyordu.

"Prensimiz çok yaşa!"

"Yaşasın Prens!"

Boxtel hana geri döndü. Rosa'nın Prens'e verdiği kâğıtta neler yazılı olduğu kafasını kurcalıyordu. Tüm bunların anlamı neydi?"

Rosa lâleyi kaldırıp yapraklarını öptü. "Oh! Tanrı'ya şükür," diye fısıldadı. "Sevgili Van Baerle iyi ki bana okuma yazma öğrettin."

Roza ve siyah lâle birkaç gün Van Herysen'in evinde konuk oldular. Bir sabah bir görevli gelerek Orange Prensi'nin, Rosa'yı Town Hall'da beklediğini bildirdi.

Rosa, salona girdiğinde Prens masasında bir şeyler yazmakla meşguldü. Ayaklarının dibinde kocaman bir köpek yatıyordu... Prens başını kaldırdı ve Rosa'yı görünce:

"Buraya gel çocuğum," dedi.

Genç kız masaya yaklaştı. Prens:

"Otur," dedi.

Rosa oturdu. Köpek yerinden kalkıp Rosa'ya dostça sokuldu.

"Eh," dedi Prens. "İkiniz de ülkenin aynı bölge-sindensiniz. Bu kadar çabuk dost olmanızın nedeni bu..." Sonra sözlerine devam etti:

"Şimdi çocuğum," dedi. "Yalnızız. Rahatça konuşabiliriz."

Rosa korkuyordu ama, Prens'in yüzündeki sevecen ifadeyi görünce rahatladı.

"Buyrun efendim," dedi.

Prens:

"Baban Loevestein'de değil mi?"

"Evet, efendim!"

"Onu seviyor musun?"

"Hayır. Kızı olarak onu sevmem gerekir, ama sevdiğimi söyleyemem."

"Tabii gerçeği söylemek güzel bir şey ama, bir çocuk babasını sevmeli. Babanı neden sevmiyorsun?"

"Çünkü tutuklulara hiç iyi davranmıyor."

"Hepsine mi?"

"Özellikle Van Baerle'ye."

"Van Baerle senin sevgilin mi?"

"Onu seviyorum, efendim."

"Ne zamandan beri."

"İlk gördüğümünden beri."

"Yani, Cornelius ve John De Witte'nin ölümünden sonraki günden beri mi? Tüm ömrünü hapishanede geçirecek bir adamı sevmenin ne yararı var?"

"Yaşasa da, ölse de onu seveceğim." "Peki, bu tutuklunun karısı olmak senin için yeterli mi?"

"Bu beni dünyanın en mutlu kadını yapar. Ama..."

"Ama ne?"

"Söylemeye cesaret edemem, efendim."

Genç kız, Prens'e baktı. Gözleriyle merhamet diliyordu.

"Seni anlıyorum," dedi Prens. "Sana yardım edeceğimi ümit ediyor musun?"

"Evet efendim."

Prens yazdığı mektubu bir zarfa koyarak kapattı ve görevlilerden birini çağırdı:

"Kaptan Van Decken, bu mektubu Loevestenin'e götürün. Hapishane yetkilisine isteklerimi okuyun ve yerine getirilmesiyle özellikle ilgilenin," diye emir verdi.

Van Decken mektubu aldı, Prens'i selâmladı ve odadan çıktı. Çok geçmeden avludan hareket eden bir atın nal sesleri duyuldu. Prens, Rosa'ya:

"Çocuğum, Lâle Bayramı önümüzdeki Pazar günü yapılacak. Daha üç gün var. Sen şimdi şu beş yüz guldeni al ve kendine şık giysiler satın al," dedi.

Rosa:

"Teşekkür ederim, efendim. Nasıl giyinmemi istersiniz?"

"Bir gelin gibi," dedi Prens. Şimdi Gryphus ve Van Baerle'nin yanına dönelim ve orada neler olup bittiğini bir görelim:

Gryphus akşama dek kızının evden ayrıldığını anlayamadı. Rosa, Haarlem yolunda olduğu sırada, Gryphus, onun odasında olduğunu sanıyordu. Akşam yemeğine de gelmeyince çağırmak üzere odasına gitti. Kapı kilitliydi. Kapıyı çaldı ama yanıt alamadı. Sonunda kapıyı kırdı, Rosa odasında yoktu. Onun gittiğini anlayınca çok öfkelenildi. Van Baerle'nin yanına çıktı ve ağzına gelen tüm küfürleri sıraladı. Van Baerle hiçbir şey söylemedi. Kimseyle uğraşamayacak kadar üzgündü...

Gryphus sonra dostu Jacob'u aradı, ama onu da bulamadı. Acaba Rosa onunla mı kaçmıştı?

Rosa'nın gidişinin üçüncü günü Gryphus her zamankinden öfkeli bir halde Van Baerle'nin olduğu hücreye gitti.

Van Baerle demir parmaklıklı pencerenin yanında oturmuş, Rosa'nın nerede olabileceğini düşünüyordu. Bir şeyler yapmak istiyordu ama elinden hiçbir şey gelmiyordu. Sonra kaçış yolları aramaya başladı... Kendi kendine: "Nasıl kurtulabilirim buradan? Pencerede demir var, kapı çok sağlam ve Gryphus her an beni gözetliyor," diye düşündü.

O sırada Gryphus hücreye girdi. Elinde büyük bir sopa vardı. Gözleri öfke ile parlıyordu. Van Baerle onun geldiğini duydu ama, dönüp bakmadı bile... Sonra bir şarkı söylemeye başladı.

"Ben dünyanın çevresinde dönen

Ve asla ölmeyen ateşten bir çocuğum.

Ben su ve havanın kızımıyım.

Toprağın ve gökyüzünün çocuğuyum.

Gryphus, büsbütün çileden çıkmıştı..."

"Hey şarkıcı! Beni duyuyor musun?" diye bağırdı.

Van Baerle kafasını çevirmeden, "Günaydın," dedi ve şarkısına devam etti:

"Ayağım güzel kahverengi toprağa basıyor.

Ve başımı gökyüzüne kaldırıyorum.

Ruhum, doğumumla birlikte cennetten geliyor.

Ve ölümümle yeniden cennete gidiyor."

Gryphus, Van Baerle'ye yaklaştı ve elindeki sopayı sallayarak:

"Sana gerçeği söyletmek için zor kullanacağım," dedi.

"Yani bana vuracak mısınız?"

"Tabii. Neden olmasın?"

"Bunu yaparsan işten kovulursun. Kanunda böyle yazıyor."

"Elimi değil, sopayı kullanacağım. Kanun elden söz ediyor, sopadan değil."

"Kanun sopa kaldırırsa, sopa kaldırılır der..."

"Vay! Bir de beni tehdit ediyorsun? Öyle mi?" diyerek cebinden bir bıçak çıkardı.

"Bir bıçak!" diye haykırdı Van Baerle. Ve Gryphus'un üstüne atılarak elindeki sopayı kaptı ve savunmaya geçti. Birbirlerinin yüzüne bakarak durdular.

"Pekâlâ," dedi Van Baerle. "Ne istiyorsun?"

"Kızım Rosa'yı istiyorum."

"Kızın mı?"

"Evet, onu bir yere gönderdin. Nereye ve niçin gönderdiğini, öğrenmek istiyorum."

"Eğer sen bilmiyorsan, ben nasıl bilebilirim?"

"Seni konuşturacağım!"

Böyle bağıran Gryphus, elindeki bıçakla Van Baerle'nin üzerine yürüdü.

Van Baerle sopa ile gardiyanın eline vurup bıçağını yere düşürdü.

Sonra Gryphus'u avaz avaz bağırtıncaya dek dövdü.

Diğer gardiyanlar yetişip, Gryphus'u kurtardılar. Gryphus ayağa kalkıp:

"Kanuna göse gardiyanın saldıran tutuklu kurşuna dizilir," dedi. "Yarın sabah hapisane avlusunda kurşuna dizileceksin!"

O sırada Prens'in mektubunu getiren Kaptan Van Decken hücrenin kapısından içeri girip:

"On bir numaralı hücre burası mı?" diye sordu.

"Evet, burası," diye yanıt verdi Gryphus.

Sonra Van Baerle'ye dönüp:

"Siz doktor Cornelius Van Baerle misiniz?"

"Evet, efendim." "Öyleyse beni izleyin." Van Baerle:

"Beni nereye götürüyorsunuz?" Gryphus:

"Hemen kurşuna dizileceğinden kuşkun olmasın."

"Her şeyin sonu geldi," diye düşündü Van Baerle.

Sessizce görevliyi izledi. Bir taraftan da:

"Bir daha Rosa'yı göremeyeceğim..." diye mırıldanıyordu.

Hapishanenin avlusuna çıkmışlardı. Van Baerle bir dizi askerin orada hazır beklediğini gördü. Gryphus ise küfürler ederek Van Baerle'nin peşinden koşuyordu.

"Bu adamın peşimde böyle küfür ederek dolaşması doğru değil," dedi Van Baerle.

Kaptan Van Decken:

"İyi ama hakkınızda iyi şeyler düşünmesini bekleyemezsiniz. Adama iyi bir sopa çekmişsiniz."

"Bana bıçakla saldırdı. Ben sadece kendimi korudum."

Sonra:

"Beni nereye götürüyorsunuz?" diye sordu.

Van Decken dört atlı arabayı gösterip:

"Binin," dedi.

"Ah," dedi Van Baerle. "Sanırım öldürmeden önce şehir meydanında arabayla herkese gösterecekler beni..."

Van Baerle'nin yanında duran bir asker:

"Hayır," dedi. "Böyle bir şey olacağını sanmıyorum. Ama bazen tutukluyu hapishaneden alıp, evinin önünde kurşuna dizerler."

Van Baerle:

"Bu güzel sözler için teşekkür ederim," dedi.

Araba hareket etti. Gryphus arkalarından:

"Kızımı geri ver!" diye feryat ediyordu.

Araba gün boyunca yol aldı. Dort'u geçip, Rot-terdam'a yönelmişlerdi. Delft'e vardıklarında saat akşamın beşiydi.

"Nereye gidiyoruz?" diye Van Baerle yeniden sordu.

Kaptan Van Decken bu soruya yanıt vermedi. Sabahın erken saatlerinde Haarlem'e vardılar.

1673 yılı Mayısının on beşi Haarlem kenti için büyük bir gündü. Lâle Bayramı kutlanıyordu. Bu yıl, lâlenin siyah lâlenin bulunuşu nedeniyle daha-bir önem kazanmıştı. Siyah lâleyi bulan mutlu kişiye Prens tarafından verilecek yüz bin guldenlik ödül töreni için tüm hazırlıklar tamamlanmıştı. Önemli kişiler bir sıra halinde alana geldiler. Önde siyahlar giyinmiş Van Herysen yürüyordu. Arkasında ise Haarlem'in önde gelen çiçek yetiştiricileri vardı. Daha geride hukukçular, bilim adamları, lordlar ve resmî görevliler geliyordu. Tüm bu kişilerin ortasında ise siyah lâle taşınyordu. Kenarları altın işlemeli, siyah ipek bir kumaşın üzerine konmuştu.

Başkan Van Herysen görüldüğünde alanda bulunan insanlar bağrışmaya başladılar...

Herkes siyah lâlenin şanslı sahibini görmeye çalışıyordu.

Çiçek Yetiştiricileri Başkanı olarak Van Herysen yaptığı konuşmanın sonunda:

"Ve şimdi," dedi. "Siyah lâleyi yetiştiren kişinin öne çıkmasını istiyorum."

Isaac Boxtel öne çıktı. Gözleri lâlede değil, para dolu çantadaydı.

Halk tekrar bağrıştı.

Boxtel:

"Prens birkaç dakikaya kadar gelecek ve yüz bin guldeni bana verip, lâlenin adının 'Boxtel'in Siyah Lâlesi' olduğunu açıklayacak," diye düşündü. Ve gözleriyle Rosa'yı araştırdı. "Acaba bir sorun çıkarır mıydı bu kız?"

O sırada uzaktan bir araba görüldü. Toz içindeydi. Arabayı çeken atlar perişan görünüyordu, üzün yoldan geldiği belliydi.

Arabada Van Baerle ve Kaptan Van Decken vardı. Van Baerle yorgun olmasına karşın pencereden insanları izliyordu.

"Bu kalabalık neden toplanmış?" diye sordu. "Bayram mı var?"

"Evet." diye karşılık verdi Kaptan Van Decken.

Araba yoluna devam etti.

"Çeşit çeşit çiçekler görüyorum."

"Evet. Bugün en büyük çiçek bayramı. Haar-lem'liler çiçeği çok severler."

"Ne güzel renkler! Ben de çiçekleri çok severim!"

"Dur!" diye seslendi Van Decken arabacıya. "Dur da, bu bay çiçekleri görebilsin."

"Çok iyisiniz. Ama başkalarının sevinci ve mutluluğu bana acı veriyor. Devam etsin."

"Nasıl isterseniz. Çiçekleri sevdiğiniz için durmasını söyledim... Çünkü bu tek bir çiçeğin bayramı."

"Hangi çiçek?"

"Lâle."

"Ya! Bugün Lâle Bayramı mı?"

"Evet, ama bu sizi üzüyor, araba yoluna devam etsin."

"Ödül de bugün mü veriliyor?"

"Evet. Siyah lâlenin sahibine ödülü bugün verilecek."

Aldığı yanıt karşısında Van Baerle'nin yüzü bembeyaz oldu.

"Ah!" dedi. "Tüm bu insanlar için üzüyorum. Çünkü görmek istediklerini göremeyecekler."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Siyah lâleyi görmek istedikleri halde göremeyecekler. Çünkü onu benim tanıdığım kişi dışında yetiştiren yok."

"Yanıyorsunuz, bugün Haarlem'lilerin tümü siyah lâleyi seyrediyor."

Kaptan Van Decken'in bu sözleri üzerine Van Baerle başını arabanın penceresinden çıkardı.

"Siyah lâle!" diye haykırdı. "Nerede o? Nerede?"

"Orada," dedi Kaptan Decken.

"Göremiyorum."

"Artık içeri girin. Yola devam etmeliyiz."

"Oh! İzin verin göreyim onu! Lütfen, ne olur! Gerçekten kömür gibi siyah mı? Lütfen inip yakından bakayım!"

"Delirdiniz mi? Böyle bir şeye nasıl izin verebilirim?"

"Yalvarırım!"

"Bir tutuklu olduğunuzu unutuyorsunuz."

"Ben bir tutukluyum ama bana güvenebilirsiniz. Kaçmayacağıma dair size söz veriyorum!.. Belki benim çalınan lâlemdir. Onu bir kez gördükten sonra öleyim, ne olur?"

"Susun artık! Neredeyse. Orange Prensi gelecek. Emirlerine karşı geldiğimi duyarsa bana çok kızar."

Van Baerle, Kaptan Decken'i zor durumda bırakmamak için yerine oturdu. Prens tam arabanın yanından geçerken başını yeniden uzattı. Prens durdu ve ona baktı. Kaptan Van Decken'e:

"Kim bu adam?" diye sordu.

Kaptan Decken hemen arabadan inerek:

"Efendim," dedi. "Bu emrettiğiniz gibi, Loeveste-in'den getirdiğimiz tutuklu.

"Anladım. Peki, ne istiyor?"

"Burada kısa bir süre kalmak istiyor."

"Siyah lâleyi görmek istiyorum!" diye haykırdı Van Baerle. "Efendim yalvarırım, siyah lâleyi görmeme izin verin. Ondan sonra ölmeye hazırım."

Prens, Kaptan Decken'e:



"Hapishanede karışıklığa neden olan ve gardiyanı öldürmeye kalkışan bu mu?" diye sordu.

Sonra tutukluya arabadan inmesi için izin verdi.

Dört askerin eşliğinde, Van Baerle siyah lâleye doğru yürüdü. Lâleye yaklaştıkça heyecanı da artıyordu.

Sonunda onu gördü. Bir daha asla göremeyeceği lâlenin çevresi güzel kızlarla çevrilmişti. Siyah Lâle'nin, harika bir görüntüsü vardı.

O sırada Prens ayağa kalktı. Kalabalığın içinde özellikle üç kişinin yüzü dikkatini çekiyordu. Box-tel, aç gözlerle para çantasına bakıyordu. Parayı al-mak için can attığı belliydi. Diğer yandan Van Ba-erle'nin bütün dikkati lâlede yoğunlaşmıştı. Daha ileride duran Rosa bir gelin gibi giyinmişti. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Yanında onu koruyan bir asker duruyordu.

Prens, herkesin duyabileceği bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

"Hepinizin bildiği gibi bugün siyah lâleyi yetiştiren kişiye yüz bin guldenlik ödülü vermek için toplanmış bulunuyoruz. Bu olay, kentimizin onur defterine geçecektir. Şimdi lâlenin sahibi buraya gelsin."

Prens, kalabalığın arasında bulunan Boxtel, Van Baerle ve Rosa'ya bakıyordu... Boxtel çevresindekileri iterek öne fırladı. Van Baerle ona baktı, biraz kımlıladı, sonra durdu. Birden Rosa'nın öne çıktığını gördü.

Boxtel'in yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu. Van Baerle sevinçle haykırdı:

"Rosa! Rosa!"

Prens, Rosa'ya:

"Bu çiçek senin öyle mi çocuğum?" diye sordu.

"Evet, efendim," dedi Rosa.

Bu sırada Van Baerle kendi kendine:

"Ben unutuluyorum, onu sevdim, ama o beni unuttu," diye söyleniyordu.

Boxtel olduğu yerde adeta donup kalmıştı.

"Her şey bitti!.." diye inledi.

Prens:

"Bu lâlenin adı," diye sürdürdü konuşmasını... "Rosa Baerle'dir... Yani bu genç hanımın gelecekteki..."

Bu sözleri duyan Van Baerle tarifsiz bir sevinçle öne fırladı. Prens, Rosa ve Van Baerle'nin ellerini tutup birleştirdi. Aynı anda Boxtel yere yığılmıştı. Tüm umutlan kırılmıştı. Onu yerden kaldırdılar... Adam öimek üzereydi...

Ama bayram coşkuyla devam etti.

Müzik çaldı, insanlar coşku içinde dans ettiler. Aralarına Rosa ve Van Baerle'yi de aldılar. El ele yürüyerek Town Hall'a geldiler. Prens burada durdu. Siyah Lâle'nin yanısıra taşınan yüz bin guldenin bulunduğu çantayı işaret etti.

"Bu paranın kimin tarafından kazanıldığına karar vermek çok güç... Sizin mi, Rosa'nın mı?.. Siz, Cornelius Van Baerle, soğanı buldunuz ama, onu Rosa yetiştirdi ve çiçek haline getirdi. Ben parayı Rosa'ya vereceğim; sadece siyah lâleyi yetiştirdiği için değil, aynı zamanda dürüstlüğü ve yürekliliği için..."

"Yalnız lâleyi yetiştirdiği için değil, aynı zamanda serbest bırakılmanız gerektiğini kanıtladığı için de Rosa'ya teşekkür etmelisiniz. İşlemediğiniz bir suç nedeniyle tutuklanmışsınız. Eviniz ve topraklarınız size geri verilecek. Siz, De Witte kardeşlerin dostusunuz. Cornelius De Witte'nin ilk adı size verilmiş... Şimdiden sonra bu adın

değerini sürdürerek yaşayın. De Witte kardeşler, halkın öfkeli olduğu bir sırada haksızlığa uğrayarak öldürüldüler. Onlar büyük ve değerli insanlardı, Hollanda onlarla gurur duymaktadır."

İki sevgili, Prens'in önünde diz çöktüler.

Prens hüznle:

"Ah," dedi. "Mutlusunuz, benden daha mutlusunuz. Prensizin hiçbir zaman olamayacağı kadar mutlusunuz. Ben Hollanda'nın büyüklüğünü düşünüyorum. Siz ise onun güzelliğini ve gerçek büyüklüğünü, çiçeklerini, güzelliğini düşünüyorsunuz."

Prens bunları söyledikten sonra arabasına binip oradan ayrıldı.

Van Baerle ile Rosa kısa bir süre sonra evlendiler. İki güzel çocukları ve bir çok lâleleri oldu. Oldukça yaşlanmış olan Gryphus da onların bahçıvanlığını yaptı.

Van Baerle ile Rosa'nın yaşamlarını sürdürdükleri evin kapsının üstünde şu satırlar yazılıdır:

"Çok acı çekenler, mutlu olmaya en fazla hak kazananlardır."

- SON -